

Anglija se zanaša za zmago le še na Zedinjene države

EVROPSKI KONTINENT SEDAJ POPOLNOMA POD NACIJSKO KONTROLO. — ŠPANIJA IN ŠVICA NA "VRSTI". — SOVJETSKA UNIJA V NEVARNOSTI ZA UKRAJINO

Vojna v Evropi — tako se zdi — se nagiba h koncu. Anglija pada in za zadnje postojanko ima samo še svoje otočje.

Nič gotovosti

Vzlic porazom, ki jih je doživela Anglija, pa nima Nemčija še pravih nič gotovosti, da se Hitlerjevo prerokovanje uresniči.

Vse je odvisno, koliko bodo pomagale Zed. države, pravijo v Londonu in enako mislijo v Washingtonu, četudi o tem javno ne rečejo ničesar določnega.

V Berlinu jih edino skrbi, da-li se bo izolacionizem v Zedinjenih državah posrečilo ugonobiti Rooseveltovo vnanjo politiko, ali pa se dogodi, da se tudi ta dežela zaplete direktno v vojno. Nemčija namreč ne more zmagati drugače, kot če ostanejo Zed. države "neutrálne". Tudi ako Angliji materialno pomagajo, to Nemci še ne smatrajo za nevarnost, pač pa le, ako se USA zaplete direktno v vojno.

Smo že v "vojni"

Četudi ameriška publika misli, da Angliji le pomagamo, nima pa še v vojni z Nemčijo, je dejstvo, da smo v vojni s Hitlerjem. Ne sicer na stare načine, ki niso več v "modi", nego po sedanjih modernih metodah.

Nekateri propagandisti sicer trdijo, da je v vojni s Hitlerjem samo Roosevelt, ne pa dežela v celoti, dočim drugi zatrjujejo, da smo zagazili v konflikt že tako globoko, da se iz njega ne moremo več umakniti.

Kam je namenjen prihodnji Hitlerjev udar?

Pričakovane, da bo Jugoslavija zajela Hitlerjevo poplavo, se ni uresničilo. Koncem minulega tedna je bilo tudi Grčije konec.

Nemčija je prestrašila Evropo toliko, da si ji ne bo nihče več upiral.

Španija je že itak na nacijski strani. Vsa hla pa se lahko dogodi, da poseže aktivno v vojno z napadom na Gibraltar, in v Moroku. Španija je za Anglijo zelo draga šola. Namesto, da bi v civilni vojni v Španiji pomagala republik, je hlinila nevtralnost, pomagala s tem fašizmu in si nakopala nevarnost proti svojim postojankam v Sredozemlju in v Afriki, kakršni bi se z bolj liberalno politiko lahko izognila. Toda po toči zvoniti je prepozno.

Megle nad Veliko Britanijo

Teh in drugih dejstev se je dotaknil v svojem radio govo-

Pevski zbor

"SAVA"
CHICAGO

priredi koncert v nedeljo
11. maja v dvorani SNPJ.

Nabavite si vstopnice v
predprodaji, ker so
cenejše.

Položaj, ki zahteva, da smo taktični in previdni

Kaj naj store ameriški Slovenci z ozirom na sedanje notranje-politične razmere v tej deželi, in pa z ozirom na položaj v Evropi? Posebno, kaj naj storimo v pomoč pogaženi Jugoslaviji?

Na ta in slična vprašanja tole v odgovor: Podpirajmo politiko vlade, ki je za poraz HITLERIZMA.

Sodelujmo v akciji slovenskih podpornih organizacij za relief, v kolikor je, ali bo izvedljiv. O tem več na drugi strani v tej številki.

Potrebno je, da se pridruži pomožni akciji tudi SDZ v Ohiu, da bo to podvzetje res 100 odstotno reprezentativno.

Odbor JSZ nima glede položaja naših ljudi v starem kraju še nikake posebne akcije, pač pa se naše glasilo Proletarec ravna v smislu začrtanih smernic. Mi smo za združenje jugoslovanskih narodov v duhu naših načel. Ko hitro pa bo odbor uvidel za umestno in koristno podvzeti kaj bolj konkretnega, bo to storil.

Priporočamo, da naj, kar se reliefnega podvzetja tiče, naši ljudje slede odboru slovenskih podpornih organizacij, ki ga tvorijo odgovorni ljudje priznanih ustanov, ne pa kakim samopostavljenim lokalnim ali splošnim odborom, ki niso odgovorni nikomur in nikomur dolžni polagati računov.

Glede drugih stvari naj se naše ljudstvo zanaša na odbor JSZ in Prosvetne matice.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Na dnevnem redu je višanje mezde. Po 5 do 10c na uro. Listi poročajo, da bo to pomenilo toliko in toliko dodatnih milijonov dolarjev dohodkov za trgovce. A koliko bo znašala povprečna plača teh ljudi? Še zmerom manj kot \$25 na teden.

Senator Wheeler poziva ameriško javnost v vojno zoper Roosevelta. Pomagata mu v kampanji zoper vnanjo politiko zvezne administracije posebno Charles Lindbergh in Henry Ford. In še mnogo drugih, ki trošijo stotine dolarjev v namenu, da naj Anglija propade.

Winston Churchill je prošle nedelje Angležem in vsem drugim po svetu, ki so ga hoteli ali pa mogli poslušati, oznanil, da je situacija za Veliko Britanijo jako opasna. Ako bi bil človek črnogled do kraja, bi rekel, da je brezupna, čeprav je Churchill zatrjeval, da ni še vse izgubljeno. A povedal je določno in jasno: Anglija, s svojimi dominijoni in kolonijami se bori dobro, a to ni dovolj za jamčenje zmage. Le ako bodo Zed. države dovolj in pravočasno pomagale, bo nacizem poražen. Mnogo jih je v tej deželi, ki propagirajo, da v ta namen ne smemo ničesar storiti.

Yosuke Matsuoka je bil ob povratku v Tokio kraljevsko počaščen. Utrdil je vezi japonskega cesarstva z osiščem Berlin-Rim, bil sprejet v vseh mestih v Evropi kakor da je osvobodilec, a njegov glavni triumf je pakt z vlado v Moskvi. Kitajski in ruski komunisti so se čudili, in prav zato, ker so strmeli, je to uspeh za Matsuoko.

Rusija — kam se okrene? Ona je edina država v Evropi, ki je poleg Nemčije in Anglije še velesila. Anglija se je preiskusila v vojni in dokazala, da je "velesila". Enako tudi Nemčija. Italija in Francija sta padli pod Hitlerja. O Rusiji se še ne ve, kaj bo, kadar in ako jo napade tretji rajh. A očitno je, da je desetletni nenapadalni pakt, ki ga je dal Hitler v podpis Molotovu in Stalinu, le krpa papirja.

Harry Bridges stane vladjo Zed. državo že več kot dve sto tisoč dolarjev. To ni v kredit demokraciji. Tožen je, da je komunist, in ker ni državljan, naj se ga deportira, "od kjer je prišel". Njegov rojstni kraj je Avstralija. Obravnave proti njemu so raket, v katerem služijo vladni in komunistični odvetniki tisočake na teden. Za Bridgesa jih plačujejo delavci (Nadaljevanje na 3. strani.)

BOJ ZOPER UNIJE POD GESLOM, DA SE GRE ZA DEŽELNO OBRAMBO, SE BOLJ IN BOLJ POOSTRUJE

FRANCES PERKINS, TAJNICA DELAVSKEGA ODELKA, RAZEN ROOSEVELTA NAJBOLJ TARCA NAPADOV. — VLADNI POSREDOVALNI ODBOR SE NI "OBNESEL". — UNIJA UMWA V OSTREM SPORU Z OPERATORJI NA JUGU

Predsednik Roosevelt je že parkrat določno izjavil, da je proti predlogom v kongresu, katerih namen je zmrcvariti unije ali jim metati polena pod noge. Pravi, da se industrialni spori lahko poravnajo brez fašističnih metod, torej v duhu demokracije po demokratičnih načelih in s tem ne le prizadejim skupinam nego vsi deželi v korist.

Težka pozicija

Enako stališče zagovarja delavska tajnica Frances Perkins. V svoji taktiki je zmerna, toda zastopa jo smoteno ter jo brani pred napadi večinoma z — molkom.

Nasprotni so ji ne samo delodajalci, nego tudi mnogi odborniki AFL, predvsem tisti, ki se pečejo z raketiranjem, in pa tudi mnogi voditelji unij CIO. Izmed slednjih jo je najbolj napadal John L. Lewis, dasi je baš uniji premogarjev ona veliko pomagala.

Histerija, ki ni uspela

V teh sporih je John L. Lewis, ki načeljuje uniji UMW, zelo pogosto omenjan. Pravijo, da je njegov gnjev do Roosevelta in Perkinsove tolikšen, da je pripravljen pomagati njunim sovražnikom, pa bili kdorkoli.

To je pretirano. Res pa je, da Lewis kuha jezo na predsednika, v veri, da se je on (Roosevelt) izkazal delavstvu nevhvaležnim, posebno še premogarjem.

Lewis je v tem v zmoti in v tej zmoti dela napake, kakor jo je storil, ko je vsled jeze proti Perkinsovi in Rooseveltu šel v radio in napadel predsednika, dasi je on največ pripomogel k jačanju unijskega gibanja ter k obnovitvi UMWA. Roosevelt se v tem ni nič spremenil. On ne le, da je za ohranitev zakonov, ki ščitijo unije, nego je proti vsem onim, ki skušajo sedanji položaj zlorabiti proti unijam pod masko patriotizma.

Neuspešen posredovalni odbor

V tem namenu je ustanovil posredovalni odbor, še prej pa odbor za pospeševanje produkcije v prid deželni obrambe. V obema je tudi delavstvo zastopano.

Posredovalni odbor je izravnal še prilično stavkovnih sporov. Ni pa uspel v sporu med UMW in premogovniško industrijo.

Stavka premogarjev se je pričela dne 1. aprila. Operator-

ji na severu so pristali v glavno zahtevo unije: v zvišanje mezde \$1 na dan. John L. Lewis jim je obljubil, da bo spor poravnal, kadar v enako zahtevo pristanejo tudi premogovniške družbe v južnih državah. V njih je bila unijska mezda do 1. aprila \$5.60 na dan in na severu \$6. Družbe na severu so na zahtevo za zvišanje mezde

FRANCES PERKINS

rekle, da mora razlika prenehati.

Družbe na jugu odgovarjajo, da mora ostati, češ, le na ta način jim bo mogoče tekmovati na premogovnem trgu. Obljubile so zvišati mezdo s \$5.60 na \$6.22, dočim bi bila za premogarje na severu \$7 na dan.

Apeli za poravnavo neuspešni

Na unijo in na kompanije je apeliral Roosevelt, dalje njegov odbor za pospeševanje produkcije, v katerem je tudi prejšnji podpredsednik CIO Sidney Hillman, vabila jih je v spravo delavska tajnica Frances Perkins, a John L. Lewis je vsem skupaj kratkoma odgovoril, (Nadaljevanje na 5. strani.)

Nad 40 odstotkov tovora v Anglijo gre na morsko dno

Iz Buenos Airesa v Argentini odpluje angleška ladja. Natrpana je z mesnimi konzervami, vredne več sto tisoč dolarjev. Gladni v Angliji oblegajo trgovine, v rokah imajo krušne karte, ki jih opravičujejo do toliko in toliko mesnin in drugih odmerkov. Toda prodajalec zmaguje. Nima več tega, ne cnega, ne more pomagati.

"Ladje so na potu iz Severne in Južne Amerike," jih tolaži. "In iz Avstralije in Južne Afrike."

To je resnica. Toda blizu polovica teh ladij gre na dno skoro tik pred pristanišči. Par vlakov žunk, poslanih iz Argentine, je na poti v Anglijo. Pa jo zadene nekaj sto milj od cilja nemška torpedovka, in konec je tovora, ladje in mnogih mornarjev.

To je vzrok, čemu se je ameriški vojni tajnik Knox odločil za odkrito besedo: "Čemu pošiljati ameriški tovor v Anglijo, ako vemo, da ne more dospeti tja, razen z našo pomočjo?" (S posredovanjem ameriške bojne mornarice.)

Sirjenje sifilide

Od kar so v nekaterih državah sprejeli zakon, da se smejo poročiti le taki, ki so spolno zdravi, so v teku enega leta v državi Indiani ugotovili, da je imelo izmed 64,913 aplikantov za poročitev 1,098 sifilido.

Še večji odstotek te bolezni je v Illinoisu.

Pomoč ni samo v orožju

Anglija potrebuje bolničarke in zdravnikov. Apelira na Zed. države, naj ji pošljejo najmanj tisoč zdravnikov (prostovoljcev). Ta problem je nastal vsled "moderne" vojne — to je radi letalskih napadov na civilno prebivalstvo.

Ako želite pomagati v socialističnih aktivnostih, pridružite se k JSZ.

MAJSKI GLAS MED LJUDMI

Te dni naši zastopniki, tajniki društev in drugi razpečavajo revijo Majski glas.

Vsebuje 30 spisov v slovenščini in 7 v angleščini. Dalje ilustracije, slike in kratke notice. Vsega skupaj, všteti oglase in platnice, obsega letošnji Majski glas 84 strani.

Vsakdo, ki ga je že prejel, pa naj bo naš prijatelj ali ne, bo s stališča poštenja rad priznal, da je to dobra revija in vredna malenkostne vsote 25c za posamezen izvod.

V nji so razprave, članki, črtice, satire, opisi in razno drugo gradivo.

Ves Majski glas je urejen z vidika, da je namenjen ljudem, ne dobičku za družbo, ki ga izdaja.

Kot tak je vreden, da ga pomagamo širiti vsi. Razposlan je bil minuli teden vsem, ki so ga naročili.

Tiskarniško delo je izvršila tiskarna SNPJ. Naj bo na tem mestu poudarjeno, da je nam šla na roko kakor mi nji v vseh ozirih.

Za poznejšo kroniko je dobro še omeniti, da je Majski glas letos edina jugoslovanska publikacija, ki je izšla k proslavitvi delavskega mednarodnega praznika.

Vse druge, ki so ob tem prazniku izhajale v starem kraju, so bile letos popolnoma zatrte in njihni izdajatelji pa so med begunci, ali v skrivališčih, ali pa v ječi.

O konferenci P. M. in J. S. Z. v Milwaukeeju

V nedeljo 27. aprila se je zbralo v Šostaričevi dvorani v Milwaukeeju nad 40 zastopnikov in zastopnic podpornih društev, pevskih zborov in drugih kulturnih ustanov, klubov JSZ, in pa zadržanih podvzetij iz Waukegana.

Vzlic kratko odmerjenemu času se je zborovanje pod predsedovanjem Martina Judniča iz Waukegana vršilo vzorno in kar je glavno, konstruktivno.

Predvsem je ta konferenca v Milwaukeeju pokazala nesmiselnost nesoglasij v naših vrstah. Sploh jih na tem zborovanju ni bilo. Vsi od kraja so poudarjali važnost soglasnosti

v teh kritičnih dneh, v katerih se gibljemo in so že pred nami.

Niti eden ni nastopil izziavalno! To je dobro ugotoviti radi tega, ker je bilo baš v Milwaukeeju zaradi vprašanja reorganizacije JSZ največ opozicije.

Teh 40 do 50 oseb, ki so bile na konferenci, so skušeni v marsikakem oziru. Eni v društvi in federacijah SNPJ, drugi pri časopisih, tretji v JPZS, četrti v združništvu, peti v naših prizadevanjih na glasbenem in dramskem polju, vsi skupaj pa na političnem in industrialnem bojišču v duhu načel, ki jih propagira JSZ in

mednarodno delavsko gibanje v splošnem.

V glavnem se je ta konferenca vrtila za izmenjavanje misli. V tem je bila popoln uspeh, kajti vsakdo, neglede na svoje kritično stališče, je poudarjal, da je naša dolžnost nastopati skupno, in za skupnost je treba, da najdemo čimboljše soglasje med sabo.

Razprave so se tikale naših ožjih problemov, splošnega položaja, razprtij med nami, reliefne akcije za Jugoslavijo, politične taktike, našega stališča za rešitev položaja v Evropi itd.

Udeležba na tej konferenci je bila boljša, kakor na prej-

šnji v Waukeganu. Bilo je sklenjeno, da se vrši prihodnja konferenca enkrat meseca oktobra v Sheboyganu, Wis., če pa aranžme tam ne bo mogoče zadovoljivo izvršiti, pa v Waukeganu.

Poročevalci so bili na milwaukeeški konferenci Anton Gardien, ki je tajnik konferenčne organizacije, Chas. Pogorelec, Frank Zaitz, poleg teh pa so posegli v razprave Joe Radelj, Anton Demshar, Frank Alesh, Frank Ermenc, Filip Godina, Frank Puncer, Fred A. Vider, Mrs. Musich, Mrs. Podjavoršek in mnogo drugih. Zapisnik je vodila Angela Zaitz in bo priobčen v kratkem.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Mednarodni delavski praznik v znamenju svastike

Še nikdar, od kar se je pričelo moderno delavsko gibanje, in se razvijalo na temelju znanstvenega socializma, ni bil proletarijat toliko pogažen, kakor je v tem letu. Na letošnjega prvega maja je plapolalo manj rdečih zastav kot kdaj prej.

Vzlic temu je prvi maj zapovedan praznik v dveh glavnih totalitarnih državah v Evropi: V Nemčiji in v Rusiji.

V slednji je praznovan v znamenju militarizacije. V prvi pa zato, da so mu izpolnili namen praznovanja.

V Nemčiji vlad vojne prvi maj ni več dan počitka, nego pospešnega dela za zmago nacizma.

Ti dve totalitarni sili sta temeljni vzrok propada mednarodnega delavskega gibanja.

Toda padec je le začasen. Vsi pojavi na industrialnem in na socialnih bojiščih tukaj in drugod pričajo, da se delavstvo ne pusti pogaziti, pa naj bo sila proti njemu, se takana, je dokler more prestajati.

Zahtevalo bo prej ali slej svoje pravice in SVOBODSCINE ne samo v Nemčiji, v pogaženi Franciji in drugod po svetu, nego tudi v deželi, ki se uradno naziva za USSR.

Rdeči prapori po proletarskih centrih Evrope letošnjega prvega maja niso plapolali, nego le državne zastave. V Rusiji z znakom srpa in kladiva, v tretjem rajhu v znamenju svastike.

Toda delavci v obeh tema državama, ki priznavata prvi maj za postaven praznik, so morali delati in demonstrirati čele ko se prišli s štiha.

Prvi maj 1941 je višek — dosedaj vsaj je višek, tragedije mednarodnega delavskega gibanja.

Toda delavstvo ne bo zmirom pribito na križ. Brez dela ni nič. Delo bo triumfiralo, ne samo v znamenju ustvarjanja, nego tudi v graditvi svobode.

Delo je sposobno zgraditi socialno uredbo izobilja za vse vsepovsod.

Fašizem in drugi totalitarni režimi so sposobni le zaslužiti delo sebi v korist. Socializem, mednarodni socializem pa temelji na ustvarjanju blaginje vsemu človeštvu v prid.

Mednarodni delavski praznik prvi maj, posvečen temu namenu, je letos prešel v znamenju mrka.

Mrk pride in izgine. Sij ostane in se pojavi v še vse bolj kristalnih oblikah, kakor je bil pred zatemnitvijo.

Nič obupavati. Po dežju pride sonce. Po temni noči zablisti zora.

Relif za Jugoslavijo

Slovenske podporne organizacije so na sestanku svojih zastopnikov 19. aprila ustanovile odbor, ki zbira prispevke v pomoč našim ljudem v starem kraju. Njegov proglas je bil priobčen v prejšnji številki.

Poročajo, da se je vršil minulo nedeljo širši sestanek v Clevelandu, na kateremu so bile zastopane vse tri narodnosti (Hrvat, Srbi in Slovenci). O zaključkih še nimamo podatkov.

Potrebno je glede sedanje reliefne akcije navesti nekaj dejstev.

Eno je, da Jugoslavija več ne obstoja. A vsa njena ljudstva so še tam, kakor so bila pred invazijo 6. aprila. Razlika je le, da so sedaj v še večji bedi in zmedji.

Podpore krvavo potrebujejo. A dobila bi jo le, ako bi se Jugoslavija mogla upirati in si obdržala prometno zvezo z angleškimi posadkami.

To se ni zgodilo. Ne le Jugoslavija, tudi Grčija je padla. Anglija dovoljuje reliefne pošiljke le v dežele, ki so še v borbi z nacisti, nikakor pa ne v okupirane kraje.

Zed. države so obljubile Jugoslaviji pomoč (materijalno) v čimzadnjejši meri. V Washingtonu so pač domnevali, da se bo zoperstavila fašistični invaziji še celo boljše, kakor se je Grčija, morda bi pri tem priskočila na pomoč tudi Turčija, in v nekaj tednih bi dospela tja ameriške pošiljke.

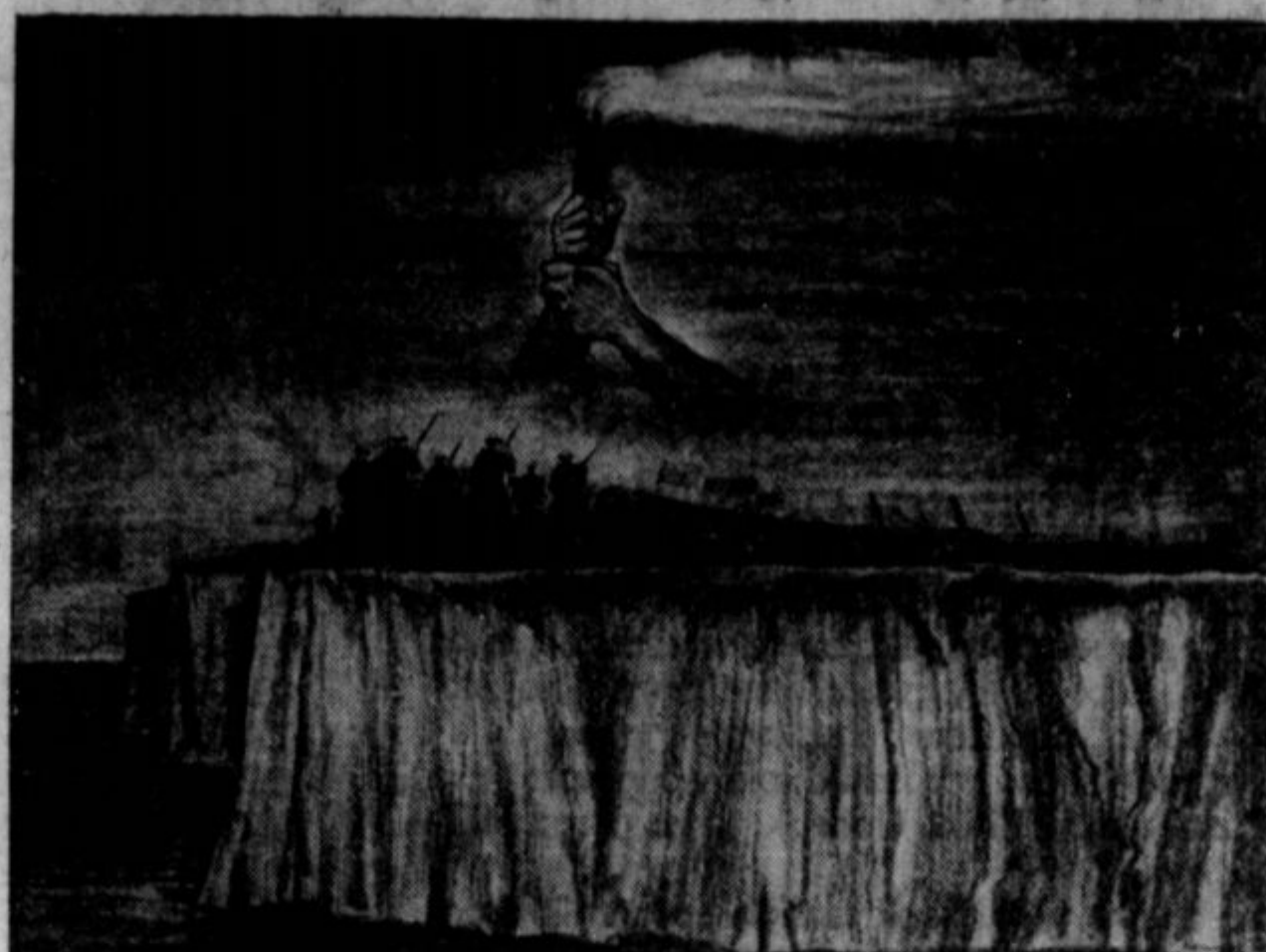
A vojne je bilo konec tako hitro, da so se taki načrti v kali izjalovili. Sedaj so kraji, ki jih je tvorila Jugoslavija, odrezani od sveta, kar se Anglije in Zed. državi tiče.

Denar, ki ga zberejo slovenske podporne organizacije v pomoč narodu tamkaj, se bo pač moral hraniti tukaj in čakati razvoja.

S stališča Anglije, da se ne sme pošiljati živeža v dežele, ki jih je okupiral Hitler, soglašata tudi ameriška vlada in ga podpira. Anglija ne dopušča dovoza živil niti v neokupirano Francijo, ne v Španijo, razen kolikor smatra, da si more s tem pridobiti zagotovilo, da se ne bosta prodali Hitlerju. A v obeh slučajih se je izkazalo, da je vlada v Vichyju in vlada v Madridu bolj in bolj v njegovem taboru vzlic ameriški in angleški živilski podpori.

Zivilske pomoči staremu kraju torej sedaj ni mogoče dati. Niti ni še denarja v tak namen. Ladje živil in zdravil, ki

ANGLIJA ZADNJA TRDNJAVA V BORBI Z NACIZMOM

Da-li zavladava v Evropi Hitlerjev "nov red", je odvisno kako konča vojna na angleških otokih. Ako jih ne bo premagal, in če bodo Zed. države mogle efektivno pomagati, se bo nacistična dominacija nad Evropo srušila, kajti sovražijo jo vsi podjarmljeni narodi, ki pa morajo

sedaj molčati in mirno gledati, kako igrajo Judeži vlogo petoliznikov, v nadi, da dobera svoje klicoplasenje milosten pogled in skledo leče. A baklja upanja v ljudstvih gor. Upanje pa bo ugasnilo za dolgo dobo, če Anglija pade.

Jurica Bjankini o bodočnosti krajev, ki so se imenovali Jugoslavija

Joseph Martinek govoril o aktivnostih ameriških Čehov za osvoboditev njihove rojstne dežele

"Jaz sem Jugoslovian, pa naj kdo prizna ali ne, da so take sorte ljudje na svetu," je dejal Jurica Bjankini v svojem predavanju v klubu št. 1 zadnji petek v Slovenskem delavskem centru. Dasi je še mlad, je bil že v dveh vojnah, obakrat kot prostovoljec. Rojen je bil na otoku Hvar v Dalmaciji. Pred njim se je v Chicagu v bojih za ustanovitev Jugoslavije udeleževal njegov stric dr. Ante Bjankini, ki je bil zdravnik po poklicu. V času prejšnje vojne je sodeloval z londonskim (Trumbićevim) odborom, kateri je izdal takozvano krfsko deklaracijo. Temeljila je na Pašićevih določbah, torej na popolnoma drugačni podlagi kakor pa program JRZ.

Mladi Jurica Bjankini je bil v Ameriki, ko je avstrijska armada udrla v Srbijo. Tretji teden vojne se je prijavil za prostovoljca v srbsko armado in bil v nji pet let, predno se je spet vrnil v Ameriko. Vojne grozote so mu torej znane od blizu, ker jih je osebno okusil.

V Proletarcu je bilo poročeno, da je on šef novinske agencije Jugoslovanske Kurirja, kar je pravilno. Ni pa resnično, da je v službi jugoslovanske vlade, je dejal v predavanju. Ko se je vrnil po prejšnji svetovni vojni v Ameriko, se je mladi Bjankini mnogo gibal med radikalnimi Hrvati, posebej med prosvetlasi, ki so se ločili od komunistov. Pozna ne le politične, nego tudi socialne probleme tukaj in tam.

Jurica Bjankini je najprvo pojasnil svoje nazore, nato orisal položaj Jugoslavije, predno je prišla v oborožen konflikt s Hitlerjem, in dejal, da edina rešitev zanjo je poraz — hilerizma.

On je mnenja, da Anglija sama tega ne bo zmogla, zato se je odkrito izjavil, da je za vstop Zed. držav v pomoč Angliji v vseh ozirih. Torej v vojno.

Pojasnjeval je nam položaj na Balkanu ni vseh, pa je ko na Hrvaškem in ugotovil, da munistom naročila, da naj bo "samostojnost", ki jo je dobila, do proti. Ako bo Moskva uvičal ni nikakršna samostojnost, dela, da bo Anglija zmagoval.

jih je pošiljal in jih še pošilja v prizadete kraje ameriški Rdeči križ, vsebujejo vrednost v poslanem materialu od \$600,000 do \$2,000,000.

Predno bo mogoče zbrati vsoto za eno samo tako pošiljatev, bo vzelo dolgo. Tudi bo vprašanje, kateremu kraju naj se najprvo pomaga. Kajti država Srbov, Hrvatov in Slovencev je razsekana.

Jugoslovanski kmetje so morali prej, in so prisiljeni še bolj sedaj, potiti se za Nemce. Slednji hočejo ovc, prašičev, žita in drugih potrebščin toliko in toliko, pa če tistim, ki garajo po Srbiji, Sloveniji in Hrvaškem kaj ostane ali ne.

Relifna akcija je v teh okoliščinah izgubila svoj namen, ki pa ga znova dobi, ako Anglija zmaga. Drugače ne.

Uverjeni smo, da bo zbrana vsota vzlic takim ali drugačnim možnostim porabljena v namen, kakršnemu je posvečena.

Kar se nas tiče, namreč socialistov, je v potrebno, da pomagamo ne le v reliefni akciji, nego da delujemo v pomoč onim, ki so največje in glavne žrtve nacistične agresije.

To je, našim sodrugom, naši kulturi in pa v borbi za zlom nacizma.

ka, se ji bo bržkone pridružila. In če bo izgledalo, da Nemčija zmaga, je zelo možno, da se bo pridružila nji. Po tej taktiki merajo pač plesati tudi komunisti v drugih deželah, kakor jim je pač že naročeno.

Na vprašanje, ako se prejema poročila iz Jugoslavije, in iz kakšnih virov, je dejal, da so radijska poročila po kratkoročnih valovih iz Beograda prenehala že pred prilično tedni. (Jurica Bjankini jih je s svojim aparatom "lovil" in re-kordiral na fonografske plošče, jih nato prepisal ter jih razpošiljal jugoslovanskim časopisom in tudi angleškim.)

Dejal je, da sedaj oddajajo "novice" o dogodkih radio postaje v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, ki pa sežejo le do Kaira v Egiptu, Ankare v Turčiji in do Berna v Švici, od kjer jih razni novinski biroji — kar se jim zdi vrednega, razširijo dalje po svetu. Toda vse tri omenjene postaje so sedaj pod nacisti in nacisti ljudje jih urede, da so za "javnost" po njihovem okusu. Vse je cenzurirano do potankosti, je dejal. A opravka imamo s cenzuro tudi v prijateljskih deželah. Ko je bila Jugoslavija že domalega pogažena, njena komunikacijska sredstva okupirana ali pa porušena, so grški in angleški uradniki v Atenah bili o vsem tem dobro poučeni, toda v svet niso pustili nobenih točnih poročil več dni, ker so se bali, da ako bi rekli: "Jugoslavije je konec," bi bil to silovit udarec na moralno grškega ljudstva, ki bi vsled poparjenosti nad tem dejstvom izgubilo navdušenje za nadaljevanje vrb.

Omenil je, da bomo "novice" o stanju v Jugoslaviji dobili, čim Srbi in drugi organizirajo tajno pošto. Ta deluje čisto krat le s signali in s šiframi, ki jih nato razvozljajo o njih poučeni ljudje in sporoče svetu le tisto, kar smatrajo za vredno in varno. Drugo obdrže sebi v informacijo.

Na vprašanje glede reliefne akcije ni bil optimističen. Dejal je: Recimo, da je v Severni in Južni Ameriki milijon Jugoslovancev. Ako bi vsak dal povprečno dolar, bi bilo milijon dolarjev za relief. To je malo, vrh tega ne more sedaj v Jugoslavijo nikakršni ameriški relief. Pri tem je znova poudaril, da je za vstop Amerike v vojno, kajti prej ali slej bo v nji, hočeš nehočeš. Nespametno je zavlačevati, kar je neizogibno.

Drugi govornik je bil Joseph Martinek, tajnik Čehoslovanskega narodnega koncilja. Najprvo je ugotovil, da ko je zadnjič govoril v našem klubu, je pre-koval, da bo zadela jugoslovanske narode enaka usoda, kakor Čeha. To se je na žalost zgodilo.

Omenil je, da je čital v Proletarcu proglas slovenskih podpornih organizacij za reliefno akcijo. "To je dobro, ampak relief sedaj bi bil pomoč Nemčiji, ne Jugoslovanom," je rekel Martinek. Čimveč živeža se pošlje v okupirane kraje, toliko manjši so odmerki na krutih kartah in razlika pa ostane Nemcem. To so se Čehi naučili

takoj v početku okupacije. Ko jim je bilo za ameriški denar poslano kondensirano mleko iz Švice, je bilo z njihovih kart črtan odmerki domačega mleka, ki so ga vzeli Nemci. Pomoč lo-rej z denarjem ameriških Čehov ni bila dana Čehom, nego — Nemcem! Zato je Čehoslovanski narodni koncil v sporazumu s podtalnim gibanjem na Češkem sklenil, da ne sme tja noben relief iz tujine, tudi ako Anglija ne bi bila proti.

Enako je na Poljskem, čimveč potrebščin je pošiljal tja ameriški Rdeči križ, več je o-stalo domačega materiala za Nemce! Oni gospodarijo, nagleda, kako stroga je "nevtralna kontrola".

"Kar vam priporočam," je rekel Martinek, je, da se organizirate tudi politično. Ne bojte se besede politika, kajti če se ne boste zavzeli za vaše ljudi tudi politično, kdo drugi se bo? Pred nami je le eno vprašanje: Ali naj ostane Evropa v zasužnjenu, ali naj bodo naši narodi kasta hlapcev, ali pa se jih osvobodijo, da se razvijajo v svobodo."

Propagiral je, da damo zvezni administraciji v njeni vnanji politiki vso mogočo moralno oporo, ni pa izjavil, kakor je prej Bjankini, da je za vstop dežele v vojno. Dejal je, da se more s pomočjo dežele kakor so Zed. države veliko storiti, tudi če vojne ne napovedo.

Ta dva govora in odgovori na vprašanja so trajala preko 11. ure. Zato diskuzije o njima ni bilo.

Zborovanje, kateremu je predsedoval Frank Zaitz, je bilo vseskozi stvarno, neglede na razlike v mišljenjih.

NEKAJ BESED

MILAN MEDVEŠEK

V petek 2. maja se vrši redna mesečna seja kluba št. 49 JSZ v običajnem prostoru. Poleg drugih stvari bo na dnevnem redu razprava o Maj-skega glasu in pa nadaljevanje debate, ki smo jo imeli na zadnji seji. Sodrugji in sodružice, udeležite se seje!

Andy Gorjanc in njegova žena Theresa sta bila nastavljeni kot oskrbnika izletniških prostorov clevelandskih društev SNPJ. Oba sta člana našega kluba in društva št. 53 SNPJ. V naselbini sta poznana že mnogo let in bila sta vse čas skromna in marljiva društvena delavca. Prepričan sem, da je naša farma z njima veliko, veliko pridobila.

Seveda, letos ne bomo mogli na farmi toliko delati kot lanske leto, kajti sedaj skoro vsi delamo ob sobotah. Vseeno pa bomo skušali izboljšati naše priljubljene izletniške prostore.

Torej, prijatelji narave, kadar imate čas, pohitite na farmo SNPJ, ker vam bo naš oskrbnik z veseljem postregel!

Igra "Norec", ki jo je vpri-zorilo v nedeljo 20. aprila dramsko društvo "Ivan Cankar", je sijajno uspela. To rojeje igralce (Ann Čebul, Olga Maren, Rudy Widmar, Bertha Erste in Frances Tauchar) je bilo veselje poslušati. Njih jezik je izvrsten in prav tako igranje. Igra "Norec" je izredno dramsko delo. Tudi udeležba je bila lepša kot smo pričakovali.

Nekateri sodrugji so mnenja, da bi bilo dobro, da bi tudi JSZ podvela reliefno akcijo za našo nesrečno staro domovino. Moje mnenje je, ker smo socialisti aktivni pri podpornih organizacijah, da tam stoo-dstojno sodelujemo za to stvar, in tako nam ni potrebno še posebe-ne akcije.

Zurnalisti morajo imeti svojo etično mero in ta je, da žurnalista ne sme javno objavljati stvari, ki mu jih ta ali ona oseba zaupno pove.

Ko je pisec prišel v Ameriko, je bil velik Jugoslovian. Bil sem tam vzgojen in prilično poznal tedanje jugoslovanske razmere. Mojemu "Jugoslovianstvu" pa so se smejali ravno tisti, ki se danes najbolj trkajo na svoja "velika jugoslovanska prsa". Spominjam se, da so bili silno kritični proti vsaki stvari v do-

movini. Zlasti pa so se jezili na Srbe in govorili stvari o njih, o katerih se meni ni niti sanjalo, dasiravno sem imel priložnost večkrat biti med Srbi in Hrvati. Saj se je celo Adamiča precej držal "hrvatizem". Toda razmere se spreminjajo in z njimi ljudje.

V tovarnah je dobilo zadnje mesece delo veliko mladih ljudi. In kako se ženejo, da bi se priklopili delovodjem! Toda prej ali slej bodo spoznali, da se z dobrikanjem in priganjanjem samega sebe nikamor ne pride. Starejši delavci se jim smejejo, kajti mi smo že ali čez vse to.

Sovjetska Rusija? "Kaj bomo storila v teh kritičnih časih?" To mnogi vprašujejo. Je-li bo končno priskočila Turčija na pomoč? Njeno stališče pa je sedaj še bolj čudno, namreč odkar je podpisala pakt s svojo tradicionalno sovražnico Japonsko.

O ruskem stališču se piše dolge kolone. Mnenja so različna. Najbrže je mnenje onih najbolj pravilno, ki pravijo, da ni Rusija ne ekonomsko in ne vojaško pripravljena za vojno, zato spretno šahira z Nemci in zavezniki. Toda eno je gotovo. Hitler bos kušal prej ali slej podjarmiti tudi Rusijo in tega se sovjetski voditelji dobro zavedajo in se nato pripravljajo. Pa se bodo res tudi dobro pripravili? Čas bo povedal.

Krčenje naših vrst

Arma, Kansas. — "Počasi se krčijo vrste naših starih naseljencev." Ali "list za listom pada," kot včas zapisje ta ali oni, ko poroča, da je prišel konec znanega rojaka.

Tako se v splošnem krči tudi število naročnikov in podpirateljev slovenskega tiska v tej deželi, ker jih nimamo s kom nadomestiti.

Osebnost poznano vse "Proletarceve" naročnike po tukajšnjih naselbinah in ker jih itak ni veliko, mi je vselej žal, kadar kateri odpove list iz enega ali drugega vzroka, navadno zaradi gnotne stiske. Vendar v takem slučaju je še vedno prilika dobiti naročnika nazaj v naše vrste, kadar si spet kaj opomore. Težje pa mi je, kadar nam pobere dobrega naročnika smrt.

Dne 10. aprila je po daljši bolezni umrl naš zvesti naročnik in podpiratelj naprednega delavskega tiska, John Hočvar, v starosti 57 let. Pred leti je živel v naselbini Franklin, pozneje pa se je preselil na bližnjo farmo. Zadnjih 22 let je preživel s svojo družino na farmi. Kadar je nanesla prilika, je še vedno delal tudi v rovu. Zapušča ženo, dve hčeri in dva sina. Naše iskreno sožalje potrdi družini.

Izredno velika udeležba pri pogrebu pričja, da je bil pokojni John dobro poznan in priljubljen ne samo med rojaki, temveč tudi pri drugorodcih. Pogreb mu je oskrbel slovenski združni pogrebni zavod.

Anton Shular.

Ste Majski Glas že naročili?

Tole mi ne gre v glavo?

Kako je mogoče, da se toliko Američanov navdušuje za Hitlerjem v Evropi, tu pa za demokracijo? Kakšna dvojna morala je to?

BOGOMIR MAGAJNA:

Fantazija na Ratitovcu

(Nadaljevanje.)

Stopal sem skozi gozdove in potem po sedlu navzgor. Kaj ne bo konca te gore! Kdo bi si mislil — Ratitovec, in tako veličastna gora; kot bi bila gora bogov! Orjaska vrata, skozi katera sem stopal, so obdana od visokih stolpov in širokih sten, veličastnih tečajev prirode. Hodil sem navzgor med prepadi skozi morje krvavodečega rododendrona in skozi žive potoke drugih rož proti vrhovom, svetišču bogov. Cvetje je padalo po pečinah v sinjih, rdečih in zlatih slapovih. Ko da sem zašel v pozabljeno kraljestvo vil, v katere so včasih trdno verjeli naši ljudje in ki so jim res pomagale v križih in težavah, v življenju in v sanjah, in ki so kaznovale le tiste, ki jih niso ljubili.

Ratitovec je nemara nevoljen, če ga kdo preklinja, ko je zastavljen noge na njegove bregove. Naenkrat ni bilo več sonca. Z vrhov so drveli z blazno naglico črni kopasti oblaki proti meni. Nekje je zadonel grom in njegov glas mi hotel zamreči med prepadi. Burja se mi je zaganjala v obraz in mi hotela zastaviti pot. Obstal sem zbežan; na to sem v hipu premagal strah in se zamislil: Kaj se mi more zgoditi sedaj, ko pišem Zlati plaz? Tale vetrč je vse prešibak. — Gori v pečine je udarila strela. — Takrat ko sva šla s prijateljem v snežni vihr in poledici proti vrhu Triglavu, takrat da... in so zmrzovali prsti... takrat, da... Mimo oči je švignil velikanski ogenj in istočasno je oglušilo udarilo nekam tja med kosati sleč. Pritisnil sem si dlan na čelo. Ta hip je bil moj smeh morda že bolesten. Naglo se je temnilo okrog mene. Nikjer ni bilo žive duše. Sam kot le malokdaj — sam sredi gora, vihr in strel. Ali bi ne bil lep zaključek, če bi ta v oblakih nakopičena energija nenadoma bliskala skozi močvirje? Le oslepljeno svetlobo bi videl za hip, potem pa bi se pogreznil v nevdramljivo sranje. Tako bo pa vedno eno in isto. Kak smisel naj ima, napredovati do zgornjega klina lestvice in se potem brezumno dolgočasiti na njem — kak smisel, kratkočasiti ali dolgočasiti ljudi z leposlovjem, kak smisel, pisati znanstvene razprave — v katere dvomi morda najbolj tisti, ki jih je pisal — in varati samega sebe, da bo znanost priklicala novo življenje na svet — kak smisel, ustvarjati otroke, ki bodo kolikor toliko srečni samo, če bodo obenem neumni! — Z vrha prepada se je odlašala skala, zgrmela s truscem v sedlo in se razbila ob kamnitem stolpu na tisoč kosov. Ne strah me. "Jupiter", saj ta skala ni bila drugača kot kalcijev karbonat, CaCO₃. V davnih doba so ga zgradile majhne morske živalice, sedaj se pa ti igračkaš z njim. Pusto in prazno je vse skupaj. Kaj bi človek pisal zgodbo o gorah, o tem mrtvem apnencu. Pridejo tisočletja, ko te ne bo več. Navaden dež jih bo raztopil in jih izpremenil v pesek in blato, po katerem bodo rastle mesto rododendrona in planink morda buče in kumare. Ki jih bodo kuhali in konzervirali kolektivizirani ljudje. In po tem materialu, po katerem se dvigajo danes s trudom in znojem plezalci kot Don Kihoti, bodo rili prašiči ali njim podobne pitane živali in vse, kar bo ostalo od plezilstva bo lobanja pone-srečena, ki jo bodo izrinili na dan in s tem pripravili velikansko veselje kolektiviziranim znanstvenikom. Ali je vredno pisati Zlati plaz? Noč!

Noč. Krekova kočal Najemnik koče je prinesel čaja in dobrega vina. "Garantiram vam, da je vino pristno," mi je rekel. "Če nič drugega na tem svetu, to vino je," sem mu odgovoril. Najemnik bi rad vedel, kako je po svetu, saj že dolgo ni bil v do-

lini. Kaj naj bi mu povedal, saj je vendar vse skupaj ena in ista pesem, in poleg tega postajam raztresen, zamišljen; nisem takoj slišal njegovih vprašanj.

"Kaj? O da, jutri pojdem v taborišče."

"Imam golaž v konzervi!"

"Golaž? Da, da, kuhajte golaž!"

Ostal sem sam v sobi — edini gost. Burja je besno stresala polknice na oknih. Plamenček v petrolejki je vztrepetal. Pil sem vino. Pred menoj na steni je visel Krek v duhovniški obleki, nekoliko preveč rejen, visoko je dvigal desnico, da se je dobro videla manšeta in gumb na nji. Radovedno me je opazoval. Bog ve, zakaj dviga tako visoko desnico, ko ni nikogar, ki bi ga poslušal, sem si mislil. Vsi njegovi učenci so se postarali in ne vedo, kaj bi. Ze dolgo je tega, kar sem bil na njegovem pogrebu. Bil sem tedaj še v nižji gimnaziji. Kar ves narod je šel takrat za njim.

"Hej, Krek, Ruda Jurčec je napisal v svoji knjigi o tebi, da si bil abstinent. To vino je pa za vrha dobro. Škoda, da si abstinent!" — Krek je iztegnil desnico in prijel kozarec na mizi: "Natočiti!" "Manšeta ti je ušla čisto v zaplestje, Krek!" — Popravil si je z levico manšeto, nato sva pila. "Res, izborno vino," je rekel. Strmel sva drug v drugega, potem sva se začela režiati oba. "Zakaj se vendar režiš," je vprašal. "Prav zato kot ti, saj vzrokov za smeh je vendar dovolj in se ne bova zdelala neumna," sem odgovoril. "Toliko je vzrokov, da bi se človeku lahko popek razvezal od smeha. Pij!"

Vino je bilo močno, zelo močno, počasi je postajala glava dremava, misli utrujene. Iz premočene obleke se je dvigala sopara. Zunaj je tulila burja. Plamenček v petrolejki je neutrujeno vztrepetal. Sence predmetov so plesale po stenah. Čemu so me vendar naglani sem tisoč šeststo metrov visoko v to mračno samotno! Nikoli, nikoli ne dajo človeku miru! Nikoli ni svoboden. Vseposvso je navezan na nevidne vrvi. Sedaj potegne ta za vrh, drugič drugi in moraš proti svoji volji premakniti roko, no-go, glavo kot pajak na lutkovem odru. Človek se zamakne v lepo podobo in ko jo misli ostvariti, potegne nekdo za vrh in pokaže na konjsko figo sredi ceste; človek mora vstati in spraviti tisto konjsko figo v žep. Enakomerno tuljenje burje je hotelo uspavati misli. Glava se je sklonila proti mizi. Oči so se zaprle. Duša se je hotela pogrezniti v sanjski svet.

"Poslušaj?"

"Kaj je?"

Krek se je prijazno smehljajal s svoje podobe. "Dolg čas je, kadar nje ni tukaj. Kadar pa pride, tedaj oživi vse stene te hiše, zažive trate in skale po vrhovih, zažive prepadi, gozdovi. Kadar pride ona, tedaj beže ure kot trenutki in moja večnost se mi zdi kratka. Da ne boš, baraba, nalašč kvantal, ko bo ona blizu!"

Pomežiknil sem proti njemu hudomušno, nekako hudobno. Kreku je zamrla beseda na ustnicah. Obraz mu je bil neglisen. Polknice so zaropotale v burji. "Gospod, golaž je kuhan," je zaklical nekdo iz kuhinje.

Moja baraka je ležala tisoč petsto metrov visoko v globoki rtratič tik pod vrhom. Sedel sem na slami in strmel skozi okno. Po pašnikih pod menoj so se pasle trume krav in zvo-nile vsevprek s svojimi kotlovi. Trava je bila zelenorumenkasta in ožarjena z žarki, ki so padali navzdol mimo pobočij in razsvetljevali planino tako, la se je zdelo kot bi jo nekdo postavil na gledališki oder — na drugo stran smrekovi gozdovi — blizu njih na trati trumov daleč. Sreč je reklo: Saj vem, da je prav blizu in vsak hip se bo prikazala. Prijatelj, ki ga je prignalo na vrh, me je gledal začudeno, slutil je in bi

NAPREDEK ZADRUŽNE PRODAJALNE

V Maynardu, Mass., imajo zadržno prodajalno, ki slavi 35-letnico obratovanja. Letos je svoje prostore razširila, kar jo stane \$50.000. Njen ravnatelj je A. N. Rivers. Steber te zadruge so Finči, ki so jo ustanovili leta 1907. V Maynardu je 1500 družin. Izmed teh jih je 1200 včlanjenih v tej zadruzi, ki prodaja potrebščine vseh vrst, vitevi mesnine, grocerije, premog, semena, gnojila, železnino, zdravila, barve, gasolin itd. Ima svojo mlekarino in pekarijo. Odjemalcem je v času svojega obostanka vrnila iz svojega prebitka \$300.000. Lani je imela nad pol milijona dolarjev prometa. Gornja slika predstavlja del te zadržne prodajalne.

"Zašto zanimaš," je klical kaplar. "Pošto nisam slušao doktorovo naredjenje i nisam sipao u nužnike kreč."

"Još jedanput! Ništa se ne čuje!"

In bolničar je moral kar naprej na ves glas obzlovati svoj greh. Nekoliko pozneje so zaropotale strojnice, puške, od časa do časa so zatreskale ročne granate. Čas je bežal. S polnilnim peresom sem risal obraz Marije na streho barake. V ko-či so mi povedali, da je ni več v domačem kraju pod goro, da je daleč, daleč, da se je omožila in rodila otroka, da se je popolnoma izpremenila. Kak vrag mi je sedaj naenkrat zmešal glavo, da ni bilo mogoče ubežati utvaram. Če bi rekli, da je odšla v Peking, bi odgovorili: Ne, ona je tukaj. Ali niso že davno ugasnile vse misli, ki so krožile krog njene podobe kot ptičji, ki obletavajo stolp in se zgube neankrat za obzorje? Vseposvso je bilo naenkrat polno njene podobe. Otepal sem se je in bežal pred njo, toda ona je plavalala neprestano nad vsemi tistimi bajnimi divjimi gredami cvetja, ki jih je gora polna, plavalala nad njenimi pašniki, ki se širijo tisoče metrov daleč, polni goved, polni krika pastirjev in pesmi pastirice, plavalala je nad neskončnimi gozdovi Jelovce in nad v njih skrito čudovito planino Klomom, nad vasmi po pobočjih, med meglicami, ki so se igrale tik nad prepadi, plavalala nad velikimi dolinami čez Ble-gaš, Porezen do sinjih obronkov Črne prsti, Bogatina, Triglav, Rjavine, Škratlence, Dovškega križa; sledila mi je korak za korakom. Zbežal sem pred njo med vojake in jim pripovedoval debele dovpite, da so se valjali od smeha — podobna ni izginila; v večerih sem ob visokih ognjih prepeval razigrane pesmi — ona se je prikazala med jeziki plamenov.

"Tako veselega človeka še ni bilo v četi," so rekli tovariši. Smejal sem se, jih vodil navzgor v koč, jih gostil v vinom in oni so gostili mene, vriskali in prepevali smo, jaz pa sem mislil: Trenutek le in bo stopila v koč, saj je vendar rojena pod to goro in prav dobro vem, da se je sprehajala po njenih vrhovih. Toda nje ni bilo od nikoder. Otrokom-pastirjem sem dal denarja. "Da boste imeli za kruh in cigarete," sem jim pravil, mesto da bi jim rekel: "Tu je denar, če mi poveste, ali ste jo poznali." Vzpenjal sem se na visoke čeri in strmel z njih v dolino proti njeni pokrajini. Bežal sem na visoke vrhove in se vračal z njih na drugo stran: Prišla bo od te strani. Ne, prišla bo od druge strani in sem begal po bregovih na vse strani. Razum je trdil: Čemu divjaš ko je ona sto in sto kilometrov daleč. Sreč je reklo: Saj vem, da je prav blizu in vsak hip se bo prikazala. Prijatelj, ki ga je prignalo na vrh, me je gledal začudeno, slutil je in bi

rad pripovedoval, saj jo je poznal, pa si ni upal. Rekel mi je: "Čakaj te doli v vasi in gostijo so pripravili. Marsikdo bi te rad spoznal." Odgovoril sem mu: "Kaj naj bi delal doli, saj ni tam drugača kot samo goli dolgčas," mesto da bi rekel: "Rad bi šel s teboj, saj bodo blizu njenega doma slike še bolj žive." Ob nedeljah so prihajala na vrh kmečka dekleta s harmonikarjem. Vrgel sem mu denarja in ga neusmiljeno silil, da je moral igrati kar naprej. Vino se je cedilo z miz. "Vsi morajo piti," sem klical. Plesali smo kar naprej. — "Plešimo krog," sem zaklical, "krog z blazino!" — Dekle mi je vrglo blazino. Pokleknil sem, poljubil dekle in potem strmel v vrtece se krog, da bi vrgel blazino. Rad bi zaklical: Poslušajte, ali ni nje med vami — a sem vrgel med širokim smehom blazino pred veselo razigrano dekle, s katero sem se med vriskom in smehom drugih poljubil in vrgel godcu denarja v kloku.

V nočeh ni bilo mogoče spati. Vstajal sem in se izgubil mimo straž na ta ali oni vrh. Včasih so bile zvezde pogreznjene skoraj do vrhov. Misel je begala med njimi, med ogromnimi svetlovi, ki nikoli ne odgovore, če jih vprašaš, kot da tiče v vsemiru zato, da mučijo naše možgane. Betelgeus, kaj si zvezda Betelgeus, ki si večja kot sto tisoč naših zemlj! Nad temi zvezdami, nad našo galak-teo je še tisoče in tisoče navadnih očem nevidnih rimskih cest in v vsaki milijarda sonc! Zakaj in čemu? Ne vemo niti, kaj je prostor in čas. V trenutku presanjamo tisoč ur dolgo dogajanje, a včasih se ena sama misel vleče, da je ni konca ne kraja. Misli so mi bežale visoko nad noč s soncem in padale nazaj z ožganimi peruti — trudne in neboljane nazaj na zemljo, ki je med "bogovi" najmanjša.

V nekaterih nočeh so drvele megle iz dolin in prepado in mesečina je ustvarjala po pobočjih velikanske sence iz njih. Te sence so rajale krog mene svoje črne plese, se večale in daljšale v ogromnost in zopet usihale. Ko so potovali žarki mesečine po tratah, so se prikazovale rože in tonile potem zopet v temo. Kako kratek čas je bilo na svetu takrat, ko so ljudje še verjeli v strahove. Sedaj jih moramo, če si hočemo pregnati dolg čas, ustvarjati iz nič. Tako bodo ljudje nekoč kot na lepe pravljice mislili na tiste čase, ko so hodile procesije po cestah in se je kadilo kadilo po svetliščih, in domotožje se jim bo zbudilo po njih.

(Konec prihodnjic.)

"Ljudski zastopniki"

V illinoiski legislaturi je bilo predlagano, da naj se zvezni zakon, ki določa minimalno mezdo 40c na uro, razširi tudi na obrate, ki poslujejo samo v Illinoisu. Predlog je bil zavrnjen.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Mike Krultz, Willard, Wis., je poslal \$2, da podpre predlog Toneta Tomšiča iz Californije, s katerim pravi, da sta ledino napredka v Kansasu skupaj orala: Eenea je prispeval sam, druga pa Math Malnar, ki se tudi rad spomni Proletarca s kakim prispevkom. Mike je priložil pismu tudi dve naročnini.

John Zornik iz Detroita je poslal še dva oglasa za Majski Glas.

Martin Judnich, Waukegan, Ill., je izpolnil obljubo, ki jo je bil dal par tednov prej. Poslal je sedem oglasov v Majski Glas ter dve naročnini.

Iz Pueblo, Colo., je poslal dve naročnini Frank Boltezar, društvo "Orel" št. 21 SNPJ, pa je naročilo 50 iztisov Majskega Glasa. Good for the Pittsburgh of the West!

Nace Zlemberger, Piney Fork, O., noče zaostajati za drugimi podpiratelji Tomšičevega predloga. Poslal je svoj dolar in zraven članarino za Družabni klub Centra.

Tone Zornik, Herminie, Pa., je poslal 6 naročnin. Zda jo poleg drugega dela in agitacije zaposlen tudi z razpečavanjem Majskega Glasa, katerega je naročil za začetek 200 iztisov.

Max Martz, Buhl, Minn., je naročil 20 iztisov Majskega Glasa, katere je razpečal na seji minnesotske federacije SNPJ zadnji nedeljo.

And here is "Big Tony" himself. Naročil je 25 iztisov Majskega Glasa, katere bosta razprodala "po hribu" in drugod z Andrejem Lekšanom.

Chas. Pogorelec, Chicago, Ill., 10 oglasov za Majski Glas in 10 naročnin.

Jennie Jerala, Moon Run, Pa., je poslala članarino za klub št. 175 JSZ, zraven pa priložila dve naročnini in naročila 10 Majskih Glasov.

Joseph Tursich, Jenners, Pa., je poslal \$2.40 podpore listu, ki sta jih zbrala njegova soproga Mary in John Jureca na 50. rojstnem dnevu Franka Sustarsicha iz Lloydella, Pa., ki je bil včasih že naš naročnik in celo

zastopnik za Proletarca, zraven je pa Jože naročil 10 Majskih Glasov (za boljše mero smo mu jih poslali 15, da ne bo imel sitnosti s ponovnim naročanjem). Malokje je kaka zabava, ako se je udeležita s soprogo, da se ne bi spomnila tudi na Proletarca. Vse priznanje njima in tudi prispevateljem!

Naš zastopnik iz pelinove dežele, John Jereb, ki noče prav nič zaostajati za drugimi, je poslal 3 naročnine in naročilo za Majski Glas.

Kajetan Erznožnik, Red Lodge, Mont., (zadnjič sem pomotoma zapisal Klein, Mont.), je zvišal svoje naročilo iz 10 na 20 iztisov.

George Smrekar, Aliquippa, Pa., je poslal spet en dolar za podpiranje Tomšičevega predloga, ki ga je prispeval John Steklarčić. On je ožji rojak "ta velikega" Toneta, s katerim stamenda stražila priklenjenega polža tam nekje na Višnji gori. Dva junaka!

Ivan Jontez iz Clevelanda je poslal dve naročnini. Druge nesreče zadnjih par tednov v metropoli ni bilo.

In konec te kolone zaključujem z Jožetom Snoyem iz Bridgeporta, O., ki je poslal 1 naročnino ter dopis (ki je na drugem mestu) o smrti našega pionirja in dolgoletnega delavca za napredno in socialistično stvar, sodruka Johna Rebola.

Kot mnoge druge njegove prijatelje, je tudi mene pretresla ta novica in skoraj si ne morem predstavljati seje kluba št. 11 JSZ brez njega, kajti zamudil ni nobene, ako je le mogel in vedno imel dobro besedo za Proletarca. Vsi, ki smo ga poznali in cenili, ga bomo težko pogrešali, in vse s čimur se moremo posloviti od njega je zagotovilo, da bomo delovali naprej po isti poti, po kateri je on korakal dolgo leta. Preostali družini moje iskreno sožalje.

Neumestne čestitke

Mussolini je meseca aprila oficirjem italijanske armade čestital na slavni njihni zmagi v Afriki, v Albaniji, Grčiji in Jugoslaviji.

Hitler se mu je poredno smejal in mu privoščil to šalo.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

unij CIO, proti njemu pa vsi davkoplačevalci. Čemu sploh treba te komedije? Jasno je, da je Bridges "komunist", to se pravi, orodje kominterne. Mar je v dokaz temu dejstvu treba trošiti stotisočake radi enega človeka? Mar naj bi ga oblast pustila pri miru, pa bo članstvo unije samo obračunalo z njim.

Pri Allis-Chalmers v Milwaukeeju je voditelj unije Harold Christoffel. Pred nekaj leti je bil socialist. Trdijo, da je v krizi pristopil h komunistom in se vpisal v njihno stranko pod drugim imenom, kakor je njen ubijatelj. Njegovo ženo pa da so "urinili" v službo federalne vlade v oddelek za pogozdovanje, s plačo \$1.400 na leto. Uposlena je v zvezni službi pod enim imenom, v komunistični stranki pod drugim, in omožena pod tretjim. Morda je to dobro zanje, toda delavcem, ki stavkajo tedne in tedne pod vodstvom takih ljudi, se ne obeta nič dobrega. Po navadi spoznajo to resnico šele ko je več kot prepozno.

V Camden, N. J., je unija CIO izključila dva člana zato, ker sta komunisti. To je krivično. Čemu se lotiti le dveh navadnih delavcev, stotinam drugih, ki so na plačilni listi, in se ravna po navodilih komunistične stranke, pa pustiti, da se ravna po "liniji", neglede, ali je to uniji v korist ali ne!

Evropa strada, z izjemo Nemčije. Slednja pravi, da je glad nič ne briga, kajti kriva ga je Anglija in nihče drugi. Pri tem

JOHN REBOL

Bridgeport, O. — V ponedeljek 21. aprila ob 11:40 dopoldne je preminul v zdravnikovi sobi, zadet od srčne kapi, sodrug John Rebol. Bolan je bil nad leto dni vsled hudega pritiska krvi, kateremu se je pridružila še sladkorna bolezen. Omenjenega dne je šel k zdravniku kot ponavadi, ne preslabo razpoložen, kajti z rojaki, s katerimi se je pred odhodom slučajno sešel, se je šalil, kakor je bil njegov običaj. Nič ni slutil, da ga čez eno uro obišče smrt.

Ko je zdravnik opravil svojo preiskavo in mu dal navodila ter listek za zdravlje, je John vstal s stola, se opotekel, zdravnik ga je prestregel in posadil nazaj. Takoj nato je telefoniral po ambulančni voz. John je med tem preminul.

Pokojni Rebol je bil znan med rojaki v mnogih državah, posebno po zapadu, ker je bil pred leti potovalni trgovec z zlatinami, ali kakor smo jim rekli tedaj, "plehar".

Spominjam se ga, ko sem ga videl prvič v Dunkirku, Kans. Ob tej priliki sem kupil od njega prstan podpore družbe sv. Barbare.

Rebol je bil pravi tip potovalnega trgovca. Blaga ni ponujal, nego zbiral šale in spravljal družbo v smeh. Nato so ga vpraševali, pokaži no, kaj prodajaš? Pa so kupovali.

Pokožnik je bil eden izmed pionirskih graditeljev SNPJ. Dobil je v nji certifikatno številko 155. Priznanja za svoje delo je seveda le malo dobil.

Društvom SNPJ je ob priliki raznih njihovih prireditvah daroval iz svoje zaloge ur, prstanov itd., da so si toliko bolj pomagala k "boljši blaginji".

Sodeloval je pri ustanovitvi več društev SNPJ, med njimi pri ustanavljanju društva Postojnska jama št. 138 v Strabanu, Pa.

Pokojni Jože Zavertnik ga je visoko cenil in rad omenjal v pomenkih in v svojih govorih, pa tudi v glasilu.

Rajni Rebol je bil delegat na par konvencijah SNPJ in delegat JSZ v Milwaukeeju leta 1934.

Bil je svobodomislec iz prepričanja, toda bil je strpen in je lahko izhajal z ljudmi drugih nazorov.

Bil je zvest naročnik in čitatelj Proletarca, Prosvete in drugih naših publikacij. Bil je član kluba Naprej št. 11 JSZ mnogo let in se udeležil vseh njegovih sej, dokler ni bil uposlen za točaja v naši dvorani.

Predsedoval je mnogim sejam kluba in pomagal v naših aktivnostih kolikor mu je bilo pač mogoče. Bil je predsednik Federacije SNPJ od njenega postanka in predsednik društva št. 13 SNPJ, od kar se je preselil k nam. Na sejah je vestno zagovarjal predloge za napredno stvar, bil je vsikdar za Prosveto matico itd.

Pokojni Rebol je živel pred mnogimi leti v Clevelandu. Pravili so mi, da sta imela s Frankom Černetom urarsko trgovino skupaj. Potem se je Rebol preselil v naselbino Glencoe.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zd. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Ubežni kralji danes niso redkost. Z Balkana so v razmeroma kratkem času pobegnili trije: rumunski Karol, jugoslovanski kralj Peter, ki je vladal le par dni, in grški kralj George. Bolgarski je še doma, toda je jetnik nacije, čeprav prostovoljno. Tudi belgijski kralj je ostal doma in je jetnik nemške okupacijske armade. Pobegnili pa sta nizozemska kraljica in norveški kralj. Vsi izjavljajo, da bodo vojno nadaljevali do — za nacije bridkega konca. A prav dosti ti ljudje proti njima ne bodo mogli storiti. Večinoma so Angliji v breme. Mladi jugoslovanski kralj je bil v letalu, s katerim se je peljal s svojim spremstvom, baje napaden in eden izmed visokih spremljevalcev je bil ubit, kot so poročali iz Ankare. A letalo se je pred napadalec srečno otelo in spustilo na tla nekje v mali Aziji. O Petru pravijo, da je v Jeruzalemu. Njegov kraljevanje je še tragično začelo. Njegov slajni dvorec v Beogradu, ki je bil eden najlepših dvorov v Evropi, je zrušen od nacističnih bomb. Njegov dvor na Bledu je sedaj Hitlerjeva svojina. Razkošja in češenja, ki ga je bil vajen mladi Peter, je zanj, zaenkrat vsaj, konec.

Johnu Jeriču, ki komandira barko Amerikanskega Slovenca, se lahko prizna, da je dober "biznisman". Tital Amerikanskega Slovenca, ki je bil leta 1924 v Jolietu v zadnjih zdihljajih, je kupil poceni in tako je njegov list Edinost v Chicagu postal "najstarejši slovenski list v Ameriki", dasi je bil eden najmlajših. Vsoto, ki jo je dal za "tital" jolietjskega lista, se mu je bogato izplačala posebnost, ko je list slavil štiridesetletnico in letos, ko je proslavljal 50-letnico — svoj "zlati jubilej". Izdal je k temu slavlju tudi "zlati knjigo", v kateri je zastopana s svojimi spomini, članki in z apeli večja skupina duhovnikov, nekaj laikov, s "pozdravi" pa sam predsednik Roosevelt, čikaški nadškof Strich, jugoslovanski poslanik Konstantin Potić, čikaški jugoslovanski konzul Cabrić, ljubljanski škof Gregor Rožman in poleg pa imajo čestitke med oglaševalci navadni ljudje, ki so jih morali kajpada plačati v nji — namreč v "zlati knjigi", je tudi slika "sprejemnega in pripravljalnega odbora proslave zlate jubileja", v katerem so večinoma ugledni slovenski trgovci in podjetniki, kakor so bili oglašani v "A. S.". Bilo je sicer nekaj nesporazumov med nji-

mi, a gmotno je stvar dobro uspela. Delo Kazimirja Zakrjaska Jerića uspešno nadaljuje zase, za svoje ljudi in za cerkev, ki jo je vzel v zaščito. Omenjena knjiga prodaja po 50c, dasi je gradivo v nji plehko, in pa jako malo ga je. Toda kdo bi na to porajal, ko je to "zlati knjiga". Tako so ljudje kupovali tudi "zlate bonde". Samo da se "sveti", pa vleče. V svojih kritikah so nekateri gosposdje zelo "iz reda", urednik Jerić pa še najbolj. Vsi povdarjajo, da se je vršila borba med njimi in nasprotniki le radi vere. Na eni strani dobri, pošteni, bogaboječi ljudje, na drugi pa strupeni odpadniki, propalci in taka golazen. Čisto so prezirli, da so se socialisti v onih letih borili z njimi zgolj zato, ker so naše delavce držali v podložnosti bossom in pomagali izkoriščevalcem za skledo leče kjer in kolikor so mogli. Danes je seveda drugače. Cerkev je morala v treh desetletjih od svoje stare protisocialne taktike pustiti toliko, da se danes sama proglašajo za zaščitnico delavstva. Je pač Roosevelt na krmlu. A delavci so se borili za svoje pravice v ostrih konfliktih z izkoriščevalci že prej, magari proti volji svoje duhovščine. O tem ni v "zlati knjigi" nobene poglavja. Vsi breznajo le na "odpadnike" in "propalce". Mar naj bi rajše zanje pobrskali v svojih vrstah.

"Narodni Glasnik", ki služi "z duhom in tjelem" novi liniji kominterne, se silovito zgraža, ker so se pobegli jugoslovanski ministri "stavili v službu anglo-američkega imperijalizma". Ker ima svoje čitatelje za "jazbecce", kot večina drugih hrvaških listov v tej deželi, jih vara z demagogijo, kakršno morejo prenesti le skrajno neuki ljudje. Ni čudno, da je hrvaška javnost v Ameriki vsled takih "voditeljev" tako zmešana, da ni ne ve, pri čem da je, pa se klesti med seboj, namesto da bi pokazala nekoliko pameti.

Na koga naj bi se obrnili pobegli jugoslovanski ministri, ako ne na Anglijo in Zed. države? Mar se niso peljali predno je Hitler udaril nanje v Moskvo in jo vprašali za zaščito? In kaj jim je dala Moskva? Objubila jim je, da Rusija Jugoslavije ne bo napadla, in to je razglasila za "nenapadalni" pakt... Čemu hrvaški komunistični Glasnik rajše ne pove dejstev, namesto da bega Hrvat in jim vleče vrh tega še dolarje iz žepa? Njegova demagogija se od demagogije fa-

šistične Hrvatske Nezavisne Države nič ne razlikuje.

V Sarajevu je na oglu neke hiše pri reki Miljačke vzdignena plošča z besedilom, da je tu dne 28. junija 1914 Gavrilo Princip ustrelil avstrijskega prestolonaslednika Franca-Ferdinanda in njegovo ženo Sofijo. Oziroma tista plošča je bila tam, sedaj je ni več. Nemci so jo po okupaciji Sarajeva speli in jo poslali v spomin Hitlerju, da jo da v muzej ali pa vrže med staro šaro.

Amerikanski Slovenec z dne 24. aprila je imel na prvi strani preko dveh kolon v "novicah" iz Jugoslavije sledeči naslov: "Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen je bil za krstnega botra osemnajstemu otroku družine posestnika Oblaka v vasi Radgonci." To so kajpada stare "novice", po mesec dni in več; a če manjka gradiva, kaj zato! Da je le "iz starega kraja", pa bodo ljudje radi brali! Kadar slovenski listi spet dospo v Ameriko — kar bo po vojni, in mogoče še prej preko Rusije iz Vladivostoka po Pacifiku, bodo nacistično urejevanji in povečevalci Hitlerja, ako ga Anglija ne premaga. No, o pobjoh, ropih in smrtih bodo pisali tudi pod naciji, torej bo še gradiva "iz domačih krajev".

Mussolini je dne 23. aprila v proglasu na narod slavil sijajno borbo italijanske armade, ki je skupno z nemško porazila "sovražnika" in ga potisnila z Balkana. Po italijanskih mestih so množice kar norele veselja nad zmago. Morda pride čas, ko jih bo sram take "zmage". Grške čete so tolke po italijanski armadi in jo potiskale v notranjost Albanije mnogo tednov. Italija je bila že pred progrom notranjega razsula. Tudi sram jo je bilo. Pa ji je priskočil na pomoč Hitler, da se je zanje vsaj v Grčiji "dobro končalo". Dve velesili proti mali Grčiji, pa še Bolgarija po vrhu — mar je taka "zmaga" vredna rajanja! Vseeno, Grčijo so približali na križ in osiše se raduje novega "triumfa".

Hrvatska je dobila vladat! "Naša obetanja se izpolnjujejo", vzklaja Nezavisna Hrvatska Država (v Pittsburghu, kajti to je edina nezavisna "hrvatska država"). In dalje želi novim ministrom v Zagrebu: "Neka vas vodi Providnost Božja!" Ako bi hotela pisati po pravici, bi priznala, da jo vodil novo vladat "nezavisne" Hrvatske Hitler, ne pa "božja previdnost". Kako zelo se puste ameriški Hrvati vleči za nos, je dokaz, da so prispevali omenjenemu listu v Pittsburghu že \$3.000 podpore in da ji naročnine kar "dežejejo" v urad. Zott je bil v pravem. "To so ljudje, ki so ustvarjeni, da jih nekdo vara. Ako ne jaz, jih bo drugi." Pa jih je takrat rajše on. In za njimi drugi. Sedaj pa "Nezavisna" in pa komunistični "Narodni Glas". Glavni odbor HBZ pa je v tem momentu razdvojen na "tri krila". Komunisti podpirajo enega, drugi je malo tu, malo tam in nikjer. Tretje pa rogovili po svoje. Vsi skupaj smešijo s svojimi otročarijami Hrvat pred ameriško javnostjo in prilivajo olje na ogenj onim Američanom, ki propagirajo, da naj se "Američanom" te vrste izpodmakne tla z drastičnimi zakoni.

Ivan Butković se je udeležil kot predsednik HBZ po nalogu odbora HBZ "konferenc" za obrambo tujerodcev". V Zjedničarju z dne 23. aprila piše, da je bila HBZ edina bratska organizacija, ki je na nji imela zastopnike, z izjemo komunističnega IWO. Opisuje, da je bila to skoz in skoz konferenca nove komunistične linije, ki ni storila interesom tujerodcev ničesar drugega kot škodo. Vsa stvar je velik teater, kar smo povedali mi v naprej, in to ne šele ob tej priliki, nego takoj, ko so Browderjevci ustanovili to firmo. Ime je privlačno, namen so zavratni.

Sanje so dovoljene, kadar človek bdi, v spanju pa si človek pomagati ne more, ako se

mu sanja. V sedanjih razmerah pa je sanjaštva med bdečimi ljudmi kajpada več, kakor v "normalnih časih". "Generalov", "državnikov", "strategov", "filozofov" in slične robe je nastalo toliko, da vsled njih ni zdravi ljudje ne morejo spati brez sanj.

Čudno je, kako se nekateri tukajšnji ljudje, ki pravijo, da niso fašisti, trudijo koristiti namenom in ciljem fašizma tukaj in tam čez.

"Komunci" so ljudi s svojimi obljubami svetovne revolucije in pa kaj vse bo naredila Rusija zanje čisto zmešali, piše nek naš agitator. Sedaj so mnogi vsled tega brezbržni. Ako bi verjeli nam, namesto da so se pustili opojiti od komunističnih fraz, pa ne bi bilo razočaranja. Sami so si ga krivi, toda trpi pa posledice naše potene gibanje, kajti komunisti gredo iz enega blufanja v drugega. — Ta agitator je v pravem, a ljudi v tistem okrožju le ne more prepričati, da so se oni zmotili. Priporočaj jim, naj rajše zmotno priznajo in se vrnejo v naš pokret.

Odprto pismo nestrpnem

Hermine, Pa. — Anton (ali "Big" Tony) Tomšič iz Californije pravi, da je Proletarec vreden podpore. Tudi podpisani soglašajo z njim. Osebnost, žal, ga ne poznam, pač pa le po opisih. Ampak Tomšič je v pravem. Kdor je iskren bo priznal, da je Proletarec resnično delavski list in edini med Slovenci, ki služi samo delavskemu gibanju in prosvetnemu delu.

Demokracijo zagovarja z delavskega stališča in propagira demokratični socializem, ker le pod njim bodo ljudstva svobodna.

Bolj ko opazujem svetovne razmere in čitam knjige (zgodovino) o starih, ne civiliziranih narodih, katerih vladarji so jih pošiljali v osvajanja, ali pa v obrambo napadenih fevdalcev, ali so se tepli v stotisočih in milijonih za vero, bolj spoznavam, da razvoj ne pozna gladke poti. V onih dneh še ni bilo kapitalizma, toda ljudstva so izkoriščali fevdalci, ki so imeli prebivalce za svoje tlačane in podložnike.

Zaostalih ljudstev je po svetu še mnogo. Pokojni Victor Berger je imel menda le prav, ko je na konvenciji soc. stranke leta 1926 v Pittsburghu dejal, da pravega, idealističnega socializma še dolgo ne bo. Tisti, ki uče, da pride preko noči, da je treba zanj le strmoglaviti vladat, pa bo jutraj že socializem, so v zmoti. To je šlo na naslov komunistov, ki so takrat zelo rogovili in obetali ljudem sijajen raj in svobodo, čim se izvrši revolucija. Danes tega več ne zagotavljajo. Berger je učen, da najboljša pot v socializem je razvojna in ta bo uspešna le, če ohranimo deželam demokracije oblike, v delavskem razredu pa slovo, da bo lahko šel od ene do druge socialne pridobitve v demokratičnem procesu in s tem izpopolnjeval družabni sistem sebi v korist in ga stopnjema pomikal v socializem.

A delavstvo ni bilo složno, ker niso mase še dovolj razumne, da bi zapadle, kaj jim je treba storiti, da bo najboljša zanje.

Dejal je, da proces kapitalizma v velike korporacije in trupe je razvojni proces, ki se ga ne more ustaviti z zakoni, nego le kontrolirati in mu ovirati brezobzirno izkoriščanje.

Ekonomske in družabne sistemi se razvijajo v socializem le, ako ljudstva to vrše s stališča mednarodnosti. Dokler tega ne store, ostanajo po svetu sedanje razmere. Pred sabo imamo spet dokaz, kam privedejo imperialistični nacionalizmi, "narodni socializmi", fašizmi in totalitarizmi sploh.

Mase v Nemčiji so se vjele v Hitlerjevo zanjko, ker je bilo delavstvo nesložno in Hitler pa je ljudstvu obljubljaj red, odpravo pobojev na ulicah in pa "narodni socializem".

Socialisti, čeprav so imeli 385 dnevnikov, mnogo poslancev, zadruge itd., so bili proti skupni opoziciji nacije, kapitalističnih strank in komunistov; brez zadostne moči. Hoteli so vladati demokratično, kar je v kaosu, ki so ga ustvarile omenjene stranke namenoma, da vržejo demokratično republiko, bilo nemogoče.

Mladina in srednji sloji je drla za Hitlerjem, kapitalisti pa so ga financirali. Stari nemški socialdemokrati so jih svarili, da tirajo Nemčijo v pogubo, nemški narod pod tirana in svet pa v novo vojno. Hitler je dobil s pomočjo drugih strank večino, prijel je za vajeti in zgodilo se je, kakor so se glasila svarila. Posledice trpi ves svet.

"Proč z reformami", so kričali ekstremisti. Proč z demokracijo, ki je slepilo kapitalizma. Mi hočemo vse, ali pa nič.

Par let pozneje so se začeli prav ti bivši "ekstremisti" (komunisti) ogrevati za reforme in za patriotizme. Nas pa so še dve leti prej zmerjali s socialpatrioti in nato s "socialfašisti". In še nekaj let, pa se je njihova glavna stranka s kominternom vred zvezala z vodilno fašistično silo na svetu in ji odtele pomagali!

Ali je čudno, če so ti ljudje s svojo propagando, s svojimi gesli in zavajanjem zbegali delavstvo v tej deželi in v drugih, da so postala tla za fašizem po njihovi zaslugi še ugodnejša? Kapitalisti so bili tega veseli in so pridno prilivali, da je boljše gorole.

Kako drago plačuje sedaj ljudstvo Nemčije te grehe. Komunisti, ki so pomagali naciji, jemreči demokratično republiko, so postali prav tako žrtve brutalnega nacizma, kakor socialdemokrati, in glave mnogih njihovih ljudi so se "kotale po pesku".

In sedaj vrše v tej deželi po navodilih od zgoraj slično vlogo, kakor so jo prej v Nemčiji. Sedaj Nemčiji, ki jih je mučila, pomagajo, Anglijo, v kateri so imeli svobodo, pa hočejo streči — fašizmu v prid!

In kadar ta požar preneha, bo treba, kjer bo to sploh mogoče, z delom zopet od kraja. Karl Marks je zapisal, da bo delavstvo v svojih taktikah delalo pomote, in da bo zaradi svojih zmot vržen — začasno nazaj. In ko bo svoje zmote spoznalo, se bo spet strnilo in gradilo dalje in boljše.

Sedanj položaj po svetu se tiče delavstva vseh dežel. Delavcem v Zed. državah ne more biti vseeno, kako se konča ta borba tam čez. Kdor drugače trdi, ni bil nikoli socialist, razen morda le po rdeči karti, ne pa iz znanja in prepričanja. Taki ljudje ne pojmujejo mednarodnosti.

Vse, ki nas kritizirajo, bi vprašal: Mar soglašate rajše s Stalinom? Po izpovedih pokojnega Trockega se je v Rusiji imelo razviti pod Stalinom vse tako kakor se je. Teror, pobijanje opozicijskih komunistov, ki so pobegnili v inozemstvo, in nato zveza z Nemčijo. Čim je bila sklenjena, je Nemčija udarila in užgala za razširjenje požara iskro na Poljskem.

Trocki je bil v Mehiki zavrtno napaden od takozvanega "prijatelja", ki ga je poteglo od smrti. Bil je agent GPU, ki je prišel do svojega namena z zvijačo, da se je spremenil v aktivnega trockista. Drugače ni mogel nihče nepoznanih do Trockega, ker je bil vedno v smrtni nevarnosti in zato dobro zastražen. Ze pred tem so ga v Mehiki neko noč napadli, a se jim namen ni posrečil. Ubili so le enega stražarja.

Trocki je tedaj, ko je bil na vladi v Moskvi, in pozneje, sam uganjal in učil metode, pod kakršnimi je končno sam padel. Ta slučaj omenjam zato, ker sem prepričan, da za delavstvo pod takimi režimi ni svobode. In tudi miru ne bo po svetu, dokler bodo obstajali.

Koristilo pa bo miru in svobodi narodov in s tem delav-

stvu, ako Anglija zmaga. Zato sem za podpiranje Anglije, ker želim fašizmu poraz. Podjarmljena ljudstva v Evropi in drugje imajo oči obrnjene na Ameriko. Vedo, da jim Ameriko lahko veliko pomaga, kajti njena moč in vpliv je ogromna.

Ameriški delavci imajo uni-je, razne svobodščine, časopise lahko piše svobodno, imamo shode itd. Delavci v Evropi so pod fašizmom vse to izgubili. In je nevarnost, da izgubimo vse to tudi tukaj, ako bo fašizem tam zmagal, kajti to bo imelo ogromen vpliv tudi na Zed. države.

Anton Zornik.

Majska proslava kluba št. 47 J. S. Z.

Springfield, Ill. — V nedeljo 4. maja priredi tukajšnji klub št. 47 JSZ majske slavlje, ki se bo vršilo v Slovenskem domu. Prične se ob 2. pop.

Rojaki in rojakinje, pridite vsi, ker čim več nas bo, boljše bomo proslavili ideje, katerim je posvečena ta prireditve.

Vstopnina je prosta. Prve na sporedu bodo sodelujočine. One imajo "čez" tudi postrežbo. Kaj nam bodo pripravile dobrega, boste videli, ko pridete na slavlje.

Igral bo John Goršek ml. Da boste z vsem zadovoljni, bo skrbel klubov odbor.

Na svidenje v nedeljo 4. maja!

Joseph Ovca.

Se o Tomšičevem predlogu

W. Aliquippa, Pa. — (Op. u. Geo. Smrekar, ki je poslal \$1 v podpiranje predloga "Big" Tonyja, da se dobi prispevke v tiskovni sklad Proletarca, že prej, je poslal dodatni prispevek in sledeče pismo): Priloženo pošiljam "copak". Opoznam sem k tej stvari prijatelja Johna Steklariča. Pa je dejal: "Seveda, za podpiranje predloga, ki ga stavi "Big" Tony, sem zmerom pripravljen. Seveda bom dal, ker Toneta poznam še iz domovine. Sva namreč oba doma iz Višnje gore, kjer imajo "polza priklenjenega". Sva skoraj soseda.

Moj sin je bil pri njemu v Oaklantu, Calif., na obisku. Služi v ameriški bojni mornarici, pa se je oglašil tam, ko je bil v službi v tamošnjih vodah."

Sodružni pozdrav!

George Smrekar.

"Nazaj v temo"

Rojak piše: "Ako bi ne imeli na krmlu administracije naprednega duha, bi fašistične klike kaj kmalu izvršile svoj puč. Petokoloncev je mnogo. Navadni ljudje so resignirani in si mislijo, pa naj pride, kar ima priti! Saj ima Hitler v Ameriki že dosti "hudčev". Pa se ljudje boje že govoriti in menijo, da je najboljša, ako se nikamor ne "utikuješ". Ker če se, se izpostavljaš nevarnostim. Če ne zdaj, pa te lahko preganjajo pozneje, ko dobe drugi oblast."

"Torej, kar nazaj v temo," pravi ta rojak, če so ljudje tako resignirani in nevedni, da si nočejo ali pa neznajo pomagati."

Toda ni obupati! Resignirajo v brezbržnost le taki, ki jim primanjkuje poguma, vztrajnosti in razsodnosti. In pa seveda oni, ki verjamejo neizvedljivim obljubam, pa so potem razočarani, in ki se dajo voditi sleparjem in demagogom.

Ako v vaši naselbini ni soc. kluba, pristopite v JSZ kot posameznik. Članarina je \$1 na leto.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

JOHN REBOL

(Nadaljevanje s 3. strani.)

kjer je živel priлично let. Pred 20 leti je kupil tu na javni dražbi lepo posestvo pri glavni cesti, ki ga je začel negovati čim je vsled depresije prenehal s svojo potniško zlatarsko obrtjo. Videl si njihov vrt že v zgodnji pcmaladi ves v cvetju in potem skozi celo leto v rožah. Bile so mu slast življenja.

Pokojni Rebol je bil rojen leta 1877 v Ježici nad Ljubljano. V svet je šel že v zgodnji mladosti. Bil je v Slavoniji, na Ogrskem, v Leobnu na Štajerskem, v Nemčiji, in pred 40. leti je prišel v to deželo.

Zapušča soprogo Ivano, ki je enakega prepričanja kakor je bil on, tri sinove in tri hčere. Prijatelje si je pokojni Rebol pridobil povsod, kjer je hodil. Mridva sva bila — ne vem, kako bi rekel — tesno zvezana. Njemu sem lahko razodel svoje in druge težnje ter težave. Razumel me je. Dostikrat sva si bila v ostrem navzkrižju. Ko se je spor polegel, pa sva si bila spet intimna prijatelja. V načelnih bojih pa sva bila vedno drug z drugim in si pomagala v odbijanju nasprotnikov, pa naj se je šlo proti njemu ali zoper mene.

Pogrebni obredi so se izvršili v njegovi hiši pod pokroviteljstvom društva št. 13 SNPJ dne 23. aprila. V imenu tega društva ter v imenu kluba Naprej JSZ, Proletarca in Prosvete ter njegovih prijateljev se je poslovil od pokojnika v slovenskem jeziku podpisani, nagrobni govor v angleščini pa je prečital iz obrednika SNPJ Alfred Bradach. Klub je položil k rakvi šro rdečih rož, društvo pa venec.

Seveda mu je bilo poleg tega od sorodnikov in prijateljev poklonjenega mnogo drugega cvetja.

Takoj po obredu je bilo njegovo truplo prepeljano v krematorij v Pittsburghu, Pa., in upepeljeno.

Ko je ležal v rakvi, ga je obiskalo ogromno število prijateljev in znancev od tu in iz okolice. Članstvo društva št. 13 SNPJ se je k obredu častno odzvalo. Zbralo se je v dvorani in odkorakalo na njegov dom z društveno zastavo na čelu.

Govoril, ali pa čital obredni govor, sem že na mnogih pogrebi, a še nikoli me ni trla žalost toliko, kakor v tem slučaju. Dušilo me je, da sem že mislil, da bom moral prenehati.

Na mirodvorih sem videl plakati okrog groba vdovo ali moža, in otroke. A svojo nalogo sem izvršil nemoteno. Sedaj pa sem sprevidel, koliko sem vsled smrti pokojnika tudi jaz izgubil, ne samo njegova družina.

Dalje je izgubil klub Naprej zvestega, energičnega člana, na katerega smo se lahko zanesli, naši listi pa dobrega podpornika in čitatelja.

Ali nas bo dovolj, da bomo šii po klančih, ob katerih je on pomagal orati?

Družini moje iskreno sožalje.

Joseph Snoy.

Ste Majski Glas že naročili?

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 1475

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Jugoslav War Relief

Spread nation-wide through the entire Yugoslav fraternal and labor press last week was the statement on war relief for Yugoslavia, issued by the joint committee representing the major Slovene fraternal organizations in this country. This committee, as presently constituted, speaks for the membership of seven of the largest Slovene fraternal groups, with all likelihood of a number of smaller groups joining it later. The door is left wide open for cooperation with Serbian and Croatian war relief committees when they are organized.

The appeal is for financial aid, to be transmitted through the American Red Cross. This money, however, as pointed out by Joseph Martinek at a meeting of Branch No. 1 JSF, in Chicago, can at present be used only for aid to Yugoslav refugees, as any money sent to Yugoslavia now would be assisting the aggressor. Later, in the post-war period, it will be used for direct aid to the suffering people within the stricken country.

That this appeal will find response in the hearts of all Slovenes is a foregone certainty. Moreso among our parents than their children, naturally, for their ties are still very close with the land of their birth, through relatives still living there, through their own parents, and through memories of their childhood days. Young people—second generation Slovenes—are, on the other hand, less apt to show a vigorous or generous response to this worthy cause because of the fact that the old country is more distantly removed from them—at least by a generation.

But even though they are further dissolved into the great American melting pot and therefore less apt to be stirred by the terrible crisis that has befallen Yugoslavia, the guidance of common reasoning, alone, should put everyone of us at work for so noble a cause.

Under circumstances that were anything but bright or promising, the noble, freedom-loving peasants of Yugoslavia arose, overthrew a cowardly "sell-out" government, and dealt the German invaders a blow that in its twelve-day duration inflicted one of the greatest losses in men the German army has so far encountered in this war.

Certainly the entire world in general and we Yugoslavs in particular can speak with full measure of admiration for a people of that mettle and spirit.

In this grave hour, all small differences over which our people separate and quarrel in normal times, must be completely overshadowed by this new crisis which deserves every last ounce of our united effort.

Over Forty Delegates Attend JSF Conference

MILWAUKEE, Wis.—Between forty and fifty delegates and visitors were present at the JSF Conference held here at Sostarich Hall last Sunday.

They represented various fraternal organizations, JSF Branches, singing societies and cultural organizations in Illinois and Wisconsin.

Martin Judnich, of Waukegan, acted as chairman; Anton Garden, Chicago, as secretary; and Angela Zaitz, Chicago, as recording secretary.

Meeting in a critical period when confusion and chaos are enthroned over much of the world, this gathering had on its agenda some of the items which reach closest to home. The war, Yugoslavia, and aid to Yugoslavia, were some of the broader items discussed, while a considerable period of the morning session, which was extended to one o'clock in the afternoon, was devoted to problems of the JSF and its Educational Bureau.

A general spirit for closer cooperation and more tolerance with each other in the work of the Federation was expressed by some of the delegates. The atmosphere of the entire conference was good.

Attendance was larger than at the previous one in Waukegan, Ill. Sheboygan, Wis., was selected for the next meet, if it can be arranged there properly with a program following. Otherwise, it will be held in Waukegan, Illinois, in October.

Bjankini and Martinek State Opinions at Branch 1 JSF Meeting

CHICAGO.—After a smooth, fast-moving meeting of Branch No. 1 JSF, at the Slovene Labor Center last Friday, during which all current business was transacted, reports heard, and a picnic committee consisting of Joseph Turpin, Frank Zaitz, Joseph Drasler, John Rak and Oscar Godina, elected for June 22, the meeting resolved itself into one of the most interesting and best attended we have held this year.

Both speakers, Jurica Bjankini, of the Yugoslav Courier, and Joseph Martinek, of the Czechoslovak National Council of America, expressed clearly their opinion about the Yugoslav crisis and the causes leading up to it. Neither speaker made any bones about what America's next move should be, and what our duty as Americans and as Yugoslavs should be.

Jurica Bjankini spoke at length about the Croatian element in Yugoslavia and its leadership, and in the discussion period gave his opinion on the Croats in America.

Joseph Martinek spoke about the activities of the Czechoslovak National Council, which is carrying on the struggle in this country for liberation of the Czechoslovakian Republic, and mentioned some of the similar work which the Yugoslav war relief committee will have to undertake.

J. D.

New Book Written By Author of "All Quiet On the Western Front"

"Flotsam" is the title of a new book written by Erich Maria Remarque, author of "All Quiet on the Western Front," the book which brought him fame as well as the hatred of the Nazi. It was officially burned in 1933 under the personal supervision of Propaganda Minister Goebbels of Germany.

This new book was a serial made into a moving picture "So Ends the Night," before its author rewrote it into a book.

VALTIN EXPLAINS

In an article titled "American Dawn," published in the May issue of Reader's Digest, Jan Valtin (or to use his real name, Richard J. Krebs) explains just how he came to this country, his imprisonment in San Quentin, and how he wrote "Out of the Night."

The article is intended as an explanation for all those who have been asking the author, since he became a figure of national interest: "What was your purpose in laying before Americans the terrible exposures in this book? Where do you yourself, a former communist agent, now stand in regard to Communism and Fascism? What does America mean to you?"

VISITORS

CHICAGO.—Anna Barbic, wife of Cleveland's well-known Frank Barbic, dropped in for a visit at the Slovene Labor Center and Proletarec office last week.

MAY DAY

May Day this year finds much more of the Socialist and trade union movements throughout the world driven underground or destroyed outright than a year ago. For the mailed fist of the dictators has been striking repeatedly and winning every time. And all of its gains have been losses for the masses, for no labor movement can exist in the countries conquered by the dictators.

But, dark as the world scene appears at present, eventually the light of truth and justice must break through the dark clouds of war and brighten the world again, if, in fact, humanity itself is to survive.

Social Security and the New Job

EMPLOYER'S TAX RETURN
For Quarter Year Ended
April 30, 1941

John B. Harvey
President
Harvey Bros. Co.
Chicago, Illinois

NAME	SSN	WAGES	TAXES
JOHN B. HARVEY	325 37 9999	525.00	52.50
WILLIAM HENDERSON	010 06 7798	625.00	62.50
ALLEN DAVIS	997 08 5598	225.00	22.50
LAMBERT STONE	096 33 1265	365.00	36.50
MARIE SHAPIRO	008 13 7264	245.00	24.50
ROBERT HARRIS	005 13 2676	165.00	16.50
JOE HARRISON	111 12 7688	55.00	5.50

MUST REPORT REGULARLY. — Employer prepares his quarterly report to the government giving the name, account number and wages of each employee.

Many workers are now changing jobs or taking their first jobs as a result of the national defense program. Most of these jobs are covered by old-age and survivors insurance under the Social Security Act.

Mr. James D. Ellis, manager of the West Side Social Security Board office at 25 N. Pulaski Road has prepared a series of eight brief articles for Proletarec, explaining the steps each worker should now take in connection with his social security account to avoid delays or difficulties when he or his family are ready to collect insurance benefits.

Any worker who does not have a social security account number card can obtain one at the Social Security Board office.

2.

Employees engaged in work covered by old-age and survivors insurance have one cent deducted from each dollar of their wages by their employer to help pay for their monthly retirement benefits after age 65 or for benefits for their families in case of their death. Employers also help to pay for their employee's insurance through taxes equal to the deductions they make from their employees' wages. Every three months

employees send their taxes and the taxes deducted from their employees' wages to the Federal Government. With the taxes, the employer sends a report of the wages paid to each employee. When the employer's report is received by the Social Security Board, each employee's wages are credited to his account.

If the employee's name and account number are given on the report exactly as they are shown on his social security account number card, his wages are automatically credited to his account. No matter how many employers he may have worked for during the quarter, if his name and account number are always the same all of his wages for the quarter are credited to his account identified by his account number.

Employees and employers are paying what amounts to insurance premiums to provide monthly benefits for the employee after retirement age or for his family if he should die. They should take the precaution to see that his social security account is kept straight by making certain that his wages are always reported under the same name and social security account number.

Co-ops Hang Out "Help Wanted" Sign

The "help wanted" sign is out for well qualified employees for consumer cooperative food stores.

This is only partly due to the loss of personnel resulting from the draft and other defense measures. The main reason is the rapid growth in the volume and number of Consumer Cooperative Societies.

The Council for Cooperative Business Training, 19 West 44th Street, New York, representing the Eastern Cooperative Wholesale, Inc., Rochester, N. Y., is conducting a

Council scheduled from April 7 to May 31, is already completed.

To comply with the existing urgent demand, the Council announces a Summer School from July 7 to August 23. The summer course is designed primarily for college students interested in careers in cooperative food stores, giving them a chance for training during their vacation period or immediately following graduation. The course will be integrated with the two weeks' Summer Institute of

the Eastern Cooperative League at the Massachusetts State College in Amherst.

It is planned to begin another training course in October. Inquiries for either course should be directed to the Council immediately. Only a limited number of applicants can be admitted.

Understanding of consumer cooperation, genuine interest in economic and social problems, some knowledge of the retail food trade, ability for future store management—these are the qualities required of both men and women aspirants.

The selection of students for the forthcoming spring course of the

A workweek is defined by the Fair Labor Standards Act as "seven consecutive 24-hour days."

Agricultural workers are exempt from the wage and hour provisions of the Fair Labor Standards Act.

IN THE NEWS

DISGRACEFUL!

One-fourth of the American people are not getting the right kind of food, or in sufficient quantity, to maintain them in health!

That is one of a number of shocking disclosures in a report issued last week by the Department of Agriculture's Bureau of Home Economics.

It all settles down to a question on incomes, the bureau said. More of the ill-fed are in the lower-income classes than in the higher, more in the larger families than in the smaller, more in the Southeast than in the North and West, more in cities than on farms.

SQUARE DEAL URGED FOR NEGRO WORKERS

Sidney Hillman, associate director general of defense, has called upon all employers holding defense contracts to give a square deal to Negro workers.

Hiring policies that discriminate against employees because of race should be abandoned, Hillman urged. He recommended also that Negroes be given the same opportunities as whites to train themselves for better jobs.

Hillman declared that "it is extremely wasteful of our human resources" not to make use of all labor, black or white, for the promotion of the defense program.

LABOR GAINS IN EFFICIENCY, EMPLOYERS LAG

New evidence that employers can easily afford to pay higher wages, because of rapid increases in the efficiency of workers, came last week from the Department of Labor.

A department study showed that output per man-hour has risen by about two-thirds over the average production between 1923 to 1925, in manufacturing industries. Bituminous coal mining and railroads showed these "large increases in productivity," the survey declared.

Because workers are turning out so much more, labor costs have sharply declined, as much as 50 per cent or more, even though wages have steadily risen since the early '20s, the department pointed out.

CO-OP MOVEMENT GROWING

Three-hundred-fifty co-operative delegates, representing nearly 50,000 individual members of 113 co-operative associations in four states met in Superior, Wis., April 14-15, and formulated plans for further expansion of the Central Co-operative Wholesale by authorizing a \$100,000 building expansion program, and voting to retain the 1940 net earnings of \$87,348 in the business.

10% PAY BOOST FOR STEEL WORKERS

The nation's two largest steel producers—U. S. Steel and Bethlehem Steel Corp.—have bowed to demands of the Steel Workers Organizing Committee and granted a 10c hourly wage increase, retroactive to April first.

The increases will put at least \$70,000,000 a year more into the pay envelopes of 330,000 workers. Last year the two companies had combined net profits of \$150,000,000, and the profits for 1941 from close to \$2,000,000,000 in defense orders are expected to be much greater.

U. S. 'FREEZES' STEEL PRICE AT CURRENT LEVEL

The government last week took quick action to forestall possible rises in the price of iron and steel.

In the first major action taken by the newly-created Office of Price Administration and Civilian Supply, defense price administrator Leon Henderson issued a blanket order freezing iron and steel prices at the present level.

In making public this action, Henderson declared that a rise in steel prices might quickly spread to other basic products and "start the country off on the road to inflation."

NEW JOBLESS INSURANCE YEAR STARTED APRIL 1

April 1 marked the beginning of a new calendar year for the payment of unemployment insurance benefits in many states.

Any worker who does not obtain the full amount of benefits to which he may be entitled, or is uncertain as to the law, should go to his local union office for assistance.

♦♦ SAVA NOTES ♦♦

By A. SAVANKA

No new angle presents itself this week so that further expression on our tentative concert can hardly be made without being too obviously reiterative, and only one more issue of Proletarec is to appear before the special date MAY 11th! So much has already been said about our many preparatory concert rehearsals that by now everyone is convinced the program will be a fine one, and is decided about attending the performance.

The SNPJ auditorium stage will take on a festive air and animated spirit when the chorus makes its appearance. The colorful pastel shades of the women's lovely gowns, and the delicate spring flowers of the corsages that will adorn them! And the men's neat attire with perk bow-ties for a cravat, and red carnations on the suit lapels!

Sava's last concert presented two charming young ladies as guest soloists, whose songs were enthusiastically and appreciatively received. And again at this coming concert another guest soloist will be introduced, but this time it will be a young man, Carl Church, a former member of the chorus and well-known among our people for his fine bass voice, will sing—"Out of the Deep," by Frederic N. Lohr; "Still wie die Nacht," by Carl Bohm, and "On the Road to Mandalay," by Oley Speaks. All three very beautiful songs.

The Savans who attended the Easter concert of the Waukegan SND Choral enjoyed it exceedingly. Especially the operetta "Rudeca kapica" was well rendered and afforded much pleasure. This operetta is an interesting Slovene version of the well-known story of "Little Red Riding Hood," set to melodious and pleasing music. The soft, mellow soprano voice of Mayme Kim was at its best, as she sang the role of mother of "Rudeca kapica," and Dorothy Judnich sang the title role in her usual, clear and sweet voice, captivating the audience immediately. Even the "Wolf," impersonated by Rudolph Skala, had personality and a good heart, for he wasn't such a bad wolf after all, and he didn't eat up poor granny like in the English fable. The "Stara mamica" was played by Mary Kosir, who was actually so frightened by the big wolf that she could hardly sing at all, but it was effective. Beautiful arrangements, sung by the female voices of the chorus completed the operetta, which was most entertaining throughout.

Jugoslavia's pathetic tragedy is before us, and makes one want to know

more about its people — our forefathers.

A bit of gleaming was made in the characteristics of the Yugoslavs, which I would like to impart to you. The poet Coleridge said:

"He has a reverence for laws, Yet stirring blood in freedom's cause, A spirit to his rocks akin, The eye of the hawk, and the fire therein."

Wherever history of Yugoslavia and its people is depicted, mention is always made of their love of liberty and firm belief in the righteousness of man's claims, and valiant courage, which is an epic in bravery. Though he is a bit uncouth, he is deliberate and striving and fond of learning and hardly no race can equal his eagerness to acquire knowledge, in spite of the tremendous hindrances and difficulties, and has produced eminent writers, poets, artists, scientists and musicians. It is natural, living in the beautiful mountainous country, that he is a man of the mountains with the hardness of the mountainer, having a deep love of home, family and hospitality. Feelings play a serious part in their lives, and poetry and passion are living realities and treasured quotations, recollections of a popular hero or ballad sets their emotions vibrating. Just to listen to our old-timers tell of their home country makes one realize this fact, and one finds this inherent in oneself too.

Although he has this great love for his homeland, the Yugoslavs have almost no other choice but emigration if things become impossible for them in the land where they have suffered and struggled for a thousand years, under the present unjust set-up and the iron-rules of the past. Just as they have emigrated in such large numbers during the youth of our own immediate parents, to seek fortune overseas, because there was not enough for them at home. Oppression has been their daily fare for all these centuries, and has made them submissive and silent, a silence which does no good, and promises no future.

May their wrath, which is the awful wrath of the slower nature, arise, and assert their love of freedom and righteousness, and throw off the yoke of clerical and dictatorial subjugation and surveillance! So that all the courage that fires their blood will not be for naught.

Valiant efforts without knowledge of truth can be utterly devastating and in vain, and their emotional feelings should be tempered by intelligent thinking and knowledge of the truth, so that their lives cannot be bartered and sold at the will of unscrupulous political powers.

"May Herald"

Foremost English-Slovene Publication of the Day

80 illustrated pages of short stories, poems, and articles of general interest about our people and their activities throughout the past 36 years. For the small price of twenty-five cents, a bigger publication than you can buy anywhere on the news stands.

Order a copy or more and sell them among your reading friends.

Order from:

Proletarec

2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.